

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Huvijuht-loovtegevuse õpetaja õppekava

Eha Fedorov

**LASTEVANEMATE JA ÕPETAJATE ARVAMUSED KOOLI JA KODU
KOOSTÖÖST PÕHIKOOLIS**

Lõputöö

Juhendaja: Külli Salumäe

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

huvihariduse lektor

Lubatud kaitsmisele:

(Juhendaja allkiri)

Viljandi 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KOOLI JA KODU KOOSTÖÖ KÄSITLUSI	7
1.1 Kodu ja kooli koostöö	7
1.1.1 Õpetaja ja lapsevanema suhtemudelid	8
1.1.2 Kodu ja kooli vahelise koostöö põhipunktid	10
1.1.3 Klassijuhataja kooli ja kodu koostöö korraldajana	13
1.2 Kooli ja kodu vastastikused kohustused koostöö tagamisel	14
1.2.1 Kodu ja kooli koostöö regulatsioon Kolga-Jaani Põhikoolis	16
2. EMPIIRILINE OSA	17
2.1 Uurimustöö eesmärk ja metoodika	17
2.2 Populatsioon, valim ja uurimisprotseduur	18
2.3 Uurimistulemused	18
2.3.1 Vastanute taustast	18
2.3.2 Usaldus ja kaasatus kooli ja kodu koostöös	19
2.3.3 Raskused ja takistused kooli ja kodu koostöös	24
2.3.4 Kooli ja kodu koostöö soodustajad	26
2.3.5 Õpetajate ja lastevanemate hinnang suhtlusteemade olulisusele ning suhtluse sagedus	27
2.3.6 Eelistatavad koostöövormid ja nende sagedus	30
2.4 Arutelu ja järeldused	35

KOKKUVÕTE	37
KASUTATUD KIRJANDUS	39
LISAD	41
Lisa 1.....	41
Lisa 2.....	50
Lisa 3.....	60
SUMMARY	61

SISSEJUHATUS

Tänapäeva ühiskond on kiires muutumises, sellega koos ka haridussüsteem. Alates hetkest, mil lapsest saab õpilane, jaguneb vastutus tema kasvatuse ja võimaliku parima arengu eest kodu ja kooli vahel võrdselt. Lapsevanema ja kooli koostöö olulisusest lapse arengus ning toimetulekus hariduse omandamisel räägitakse järjest enam. Eesti haridusstrateegia 2012-2020 projekti „Eesti hariduse viis väljakutset“ esimene väljakutse rõhutab liikumist arengu- ja koostöökesksema õpikäsituse poole (Eesti haridusstrateegia projekt...s.a.). Pidev hariduse reformimine nõuab nii kooli kui perede ühiseid jõupingutusi, et pakkuda noorele inimesele parimat tuge hariduse omandamiseks. Ideaalis võiksid vanemad ja õpetajad olla partnerid, kes teevad koostööd ühise eesmärgi nimel, kuid erinevatel põhjustel võib see sageli osutuda keeruliseks.

Enamasti kasvavad lapsed väga erineva koosseisu ja struktuuriga perekondades. Lapse toetamisel on olulised vanemate kompetentsus, oskused ja hoiakud. Harituse kõrge väärtustamine kodus on otseselt seotud lapse akadeemilise edukusega koolis. Õpetaja ülesandeks on luua võimalused koostööks võimalikult paljude tasemelt erinevate vanematega. Heade koostöösuhete korral on õpetajal lihtsam kaasata vanemaid kooliellu ning olla koos tegutsemise initsiaatoriks. (Kikas, 2006)

Eestis on kooli ja kodu koostööga seonduvaid küsimusi erinevatest aspektidest uurinud Karin Lukk (2008) oma doktoriväitekirjas „Kodu ja kooli koostöö struktuuralsest, funktsionaalsest ning sotsiaalsest aspektist“. Väitekirjas on välja toodud olulisemad punktid lapsevanemate ja kooli koostöö arendamisel. Kõige olulisem on Lukk'i arvates kaasata lapse hariduse arenguprotsessi kõik osapooled ning saavutada koostöö, mida iseloomustaksid jagatud väärtused ja ühtsed eesmärgid. Protsessi efektiivsuse aluseks on usaldusel põhinev suhe. Kuigi lapsevanemad märkisid Lukk'i poolt läbi viidud uuringus, et usaldavad kooli ja õpetajaid, siis mitme teise küsimusega seotud tunnuste tulemuste analüüsimisel selgus nende rahulolematust õpetajate ja kooliga mitmes usalduse loomisel olulistest punktides: vanemate arvates ei toeta

õpetajad laste toimetulekut koolis, ei jälgi pidevalt nende arengut ning seetõttu tunnevad vanemad ebakindlust oma laste tuleviku suhtes.

Kristina Papsejeva (2007) on oma magistritöös „Kodu ja kooli koostöö ning koostööd mõjutavad tegurid“ uurinud, missugune on osapoolte valmisolek koostööks ning arusaamad kooli ja kodu koostööd mõjutavatest teguritest ja huvigruppide rollidest koostöös. Tema töö raames läbi viidud intervjuudest selgus, et nii üldhariduskoolide juhid, õpetajad kui ka lapsevanemad väärtustavad koostööd ja peavad seda vajalikuks õpilase toetamisel. Koolipoolset on vajalik avatud õhkkonna loomine ja heatahtlik ning konstruktiivne suhtlemine lastevanematega. Lapsevanemad ootavad koostööalgatust tihti kooli poolt ja mitte sellepärast, et nad ei ole koostööst huvitatud vaid seetõttu, et koolil arvatakse olevat haritud õpetajaskond, kes oskab lapsevanemaid kaasata. Kooli ja kodu koostööd mõjutavate teguritena nähti peamiselt koostöötahte olemasolu või selle puudumist ning koostöö osapoolte isiksuslike omadusi. Kõige enam on Papsejeva uuringus osalenud koolijuhid ja lapsevanemad välja toonud, et koostöö toimimine või selle puudumine oleneb paljus klassijuhataja tahtest koostööd teha.

Katre Tamm (2009) magistritöös „Kodu ja kooli koostööst Rocca al Mare kooli algklassides“ on pööranud tähelepanu koostöö hetkeseisule ning püüdnud välja selgitada, mida on võimalik ära teha koostöö arendamiseks. Uurimusest selgus, et vanemate arvates on õpetajatel veel palju võimalusi kodu ja kooli vahelise koostöö soodustamiseks. Vanemad tunnistavad, et ootavad koostööks õpetajatepoolset initsiatiivi. Tamme uurimusest selgus, et väga oluline on lapsevanema jaoks info kiire liikumine ja õpetaja kättesaadavus.

Peeter Kreitzberg (2009) on väitnud, et kooli ja kodu partnerluses võib peituda palju suurem haridusressurss kui paljudes, kooli pelgalt reformivates ettevõtmistes.

Töötan Kolga-Jaani Põhikoolis juba kolmeteistkümnendat aastat. Põhikohaga olen ametis huvijuhina, kuid samal ajal teen ka klassijuhataja tööd. Klassijuhataja rollis olen olnud varemgi, hetkel on minu juhatada 6. klass. Tunnen üha enam, et osad varem toiminud lapsevanema ning klassijuhataja koostöövormid, nagu näiteks lastevanemate koosolekud, ei ole käesolevas hetkes piisavalt efektiivsed õpilase arengu toetamiseks. Järjest vähem lapsevanemaid külastab koolis toimuvaid koosolekuid ning kasutab võimalust külastada tunde lahtiste uste päeval. Tekkinud situatsioon on tinginud vajaduse uurida Kolga- Jaani kooli õpetajate ja koolis käivate õpilaste vanemate arvamust kodu ja kooli koostööst.

Käesoleva töö **uurimisprobleemiks** on: missugune on Kolga-Jaani Põhikooli õpetajate ja lastevanemate arvamus kooli ja kodu koostööst?

Töö **eesmärgiks** on anda ülevaade Kolga-Jaani kooli õpetajate ja lastevanemate arvamuste kattuvusest ja lahknevusest koostöö osas.

Sellest lähtuvalt on töös tõstatatud järgmised **uurimisküsimused**:

1. Milline on Kolga-Jaani kooli õpilaste vanemate nägemus kooli ja kodu koostööst 2015/2016 õppeaastal ?
2. Milline on Kolga-Jaani kooli õpetajate nägemus kooli ja kodu koostööst 2015/2016 õppeaastal?
3. Mille osas kattuvad Kolga-Jaani kooli lastevanemate ja õpetajate arvamused koostöö osas?
4. Mille osas lahknevad Kolga-Jaani kooli lastevanemate ja õpetajate arvamused koostöö osas?

Lõputöö koosneb kahest osast. Esimene osa annab temaatilisele kirjandusele tuginedes teoreetilise ülevaate kooli ja kodu koostööst. Peamised autorid, kelle käsitlustele olen tuginenud on Karin Lukk, Valdek Rohtma ning Leida Talts. Teine osa annab ülevaate empiirilisest uurimusest. Kirjeldatakse uurimuse läbiviimist: populatsiooni, valimit, kasutatud uurimismeetodit ning uurimuse läbiviimise protsessi. Tuuakse välja uurimistulemused ning tehakse uurimusest tulenevad järeldused.

1. KOOLI JA KODU KOOSTÖÖ KÄSITLUSI

1.1 Kodu ja kooli koostöö

Vanemate kaasamine koolielu kujundamisse on äärmiselt oluline, kuid sageli keeruline ülesanne. Kooli ja kodu koostöö toimimist mõjutavad mitmed erinevad tegurid. Õpilane toob kooli tulles kaasa nii kodu positiivsed kui ka negatiivsed küljed. Õpetaja peab toime tulema mõlemaga. Õpetajaametis peab tegelema sellistele probleemidele lahenduse leidmisega, nagu koolikohustuse mittetäitmine, koduste ülesannete tegemata jätmine, ebasobiv kõnepruuk, kaasõpilaste kallal vägivallatsemise jne. Siin ei tohiks õpetaja kindlasti jääda üksinda, vaid leidma võimalused koostööks koduga.

Erinevad autorid (Rohtma 2004, lk 9; Talts 2001; Lukk 2007, lk 223; Fullan 2006, lk 154-155, Kivisalu 2003) on esile toonud erinevaid olulisi aspekte kooli ja kodu koostöös. On leitud, et kool peab väärtustatult tegutsema koostöös vanematega oma õpilaste järjepideva ja mõtestatud arengu nimel. Õpetaja ja lapsevanema koostöös on oluline vastastikune respekt. See eeldab teineteise seisukohtadega arvestamist, mille eelduseks on kahesuunaline kommunikatsioon ja vastastikune toetus. Sellisel puhul tunnevad mõlemad osapooled lapse arengut ja vajadusi ning on kaasatud probleemide lahendamisse ja otsuste vastuvõtmisse. Arvatakse, et kooli koostöö koduga on lapse tervikliku arengu seisukohalt üks määravamaid võtmefaktoreid, tagades kõikide osapoolte kaasamise ühise eesmärgi saavutamiseks. Õpetajad ei saa tänapäevastes tingimustes enam õpilastele hariduse andmisega üksi hakkama. Nende olulised, sageli alahinnatud abilised, on vanemad. Nende abi on nii kasulik kui ka vajalik. Lapsel on kindlam tunne, kui lapsevanema ja õpetaja nõudmised on sarnased. Õpetaja ja lapsevanem on partnerid. Lünkade eest koostöös vastutavad mõlemad osapooled.

Papsejeva (2007) on jõudnud oma uurimuses järeldusele, et toimetulek lapsevanemana mõjutab otseselt koolielu, sest lastega tulevad kodust kaasa uskumused, hoiakud, väärtushinnangud ning

käitumisharjumused. Oluline on, et kool leiaks võimaluse vajadusel lapsevanemaid nende rolli täitmisel toetada. Koolil tuleks arvestada, et vanem on rohkem teadlik lapse eripäradest ning kodusest olukorrast. Probleemide ennetamiseks on vajalik tihe infovahetus kooli ja kodu vahel. Kindlasti ei tohiks kontakteeruda vaid probleemide korral, vaid ka positiivse tagasiside andmiseks mõlemalt poolt.

Kera (2005) on välja toonud kolm peamist valdkonda, mille kaudu tekivad kontaktid koduga:

1. Informatsiooni jagamine lastevanematele õpilaste koolijõudlusest ja käitumisest ning kooli nõudmistest.
2. Lastevanemate toetamine laste kasvatamisel läbi pedagoogiliste teadmiste levitamise.
3. Lastevanemate kaasamine kasvatustegevusse koolis.

Tekkinud kontakte tuleks arendada mõlema osapoole poolt ja hoida toimivana kogu lapse kooliaja vältel.

1.1.1 Õpetaja ja lapsevanema suhtemudelid

Swapi (1993) ning Cunningham ja Davise (1995) uuringutele tuginedes (Talts 2001 järgi) on koolielus täheldatavad järgmised väljakujunenud õpetaja ja lapsevanema suhtemudelid:

- **Kaitsev mudel** – lapse vanemad püüavad hoiduda konfliktidest õpetajaga. Arvates, et lapse õpetamise eest kannab vastutust kool ning vanemate osaks on hoolitseda selle eest, et laps jõuaks õigeaks ajaks kooli, kaasas vajalikud õppevahendid, ei pea lapse vanemad oma sekkumist kooliellu vajalikuks.
- **Eksperimudeli** – õpetaja peab ennast eksperdiks kõigis laste arengut ja kasvatust puudutavates küsimustes, üritab kontrollida kõiki otsuseid. Vanemate osa on vaid passiivselt vastu võtta last puudutav info ja korraldused. Vanemad tunnevad end liiga sõltuvana õpetajast, õpetaja ei saa olulisi teadmisi laste kohta, mida vanemad temast paremini valdavad. Ühepoolne kontakt ei lase õpetajal märgata vanemate probleeme, mis võivad mõjutada lapse toimetulekut koolis.
- **Ülekandemudel** – vanemad on kaasatud kooli eesmärkide elluviimisse. Õpetaja peab end lapse arengu peamiseks eksperdiks, kuid näeb ka vanemate osa kooli eesmärkide elluviimisel. Õpetajale jääb kontrolliv ja otsustav funktsioon, kuid ta aktsepteerib vanemate olulist rolli koostöö õnnestumisel. Ülekandemudeli kasutamine eeldab õpetajalt

täiendavaid oskusi vanemaid suunata ja nendega efektiivset koostööd teha. Koostöö õnnestumine tagab vanemate rahulolu ning muudab nad õpetajast vähem sõltuvaks.

- **Õppekava rikastamise mudel** – vanemate kaasamise põhieesmärk on kooli õppekava arendamine. Mudel on laiemalt kasutuses multikultuurses keskkonnas, kus erinevatest etnilistest, religioossetest ja kultuurilistest kooslustest vanemad soovivad eri gruppide väärtuste ja vaadete lülitamiseks õppeprogrammidesse.
- **Tarbijalik mudel** – vanemad on eelkõige haridusteenuse tellijad. Õpetaja tegutseb kui konsultant, kuulates vanemate arvamusi ja aidates neil valikuid teha. Vanemad kontrollivad toimuvat, õpetaja ülesanne on neid pidevalt informeerida. Kuna vanematel on suur otsustusõigus, on nad märksa rohkem rahul koolis toimuvaga ning tunnetavad end ka vanematena palju kompetentsematena. Juhul, kui vanem ei ole suuteline tegema lapsele kõige sobivamat valikut, tuleb õpetajal oma professionaalsusele toetudes vanemaid veenda.
- **Koostöömudel** – arvestab mõlema koostöö poole tugevamaid külgi, mistõttu on vanemate ja õpetajate suhtlemiseks sobivaim. Õpetajaid peetakse ekspertideks lapse õpetamise ja kasvatamise vallas, vanemate eelis on lapse isiksuse ja harjumuste tundmine.

Erinevad uuringud (Cordy, Wilson 2004; Hill, Craft 2003; McNeal 1999; Peraita, Pastor 2000) tõestavad (Lukk 2008 järgi), et tugev koostöövõrgustik kooli ja kodu vahel toetab soodsa õpikeskkonna kujunemist ning lapse iseloomu arenemist. Samuti näitavad välja toodud uuringute tulemused selget positiivset seost lapsevanemate osaluse suurenemise ja laste moraali, hoiakute ning õpitulemuste paranemise vahel. Lapsevanema aktiivsuse tõus kooli-kodu partnerluses vähendab tunduvalt lapse koolist väljalangevuse riski. Eriti tugev mõju on lastevanemate osalusel seoses laste käitumuslike väljunditega – mida tugevam kontakt on lapsevanemal kooliga, seda vähem esineb õpilasel käitumishäireid. Vanemate osaluse mõju laste akadeemilisele edukusele on uuringute andmetel erinev. Nii näiteks on täheldanud Peraita ja Pastor (2000) vanemate kaasamise ja laste akadeemilise edukuse vahelist negatiivset seost kõrge sotsiaal-majandusliku staatusega laste puhul ja on ka uuringuid, näiteks McNeal (1999), kus lastevanemate osaluse ja lapse õppeedukuse vahel ei ole märkimisväärset seost täheldatud. „Kodu ja kooli koostöö ei ole protsess, kus saab kindlate reeglite alusel täpselt määratleda, mis on edu tagavad strateegiad ja meetodid. Iga laps on individuaalne ja nagu eelnevalt mainitud mängib iga lapse arengu juures rolli teda ümbritsev võrgustik oma erinevate mõjuteguritega. Kodu ja kooli efektiivse koostöö aluseks on partnerlussuhe.“ (Lukk 2008, lk 13)

1.1.2 Kodu ja kooli vahelise koostöö põhipunktid

Kodu ja kooli kui võrdsete partnerite omavahelise töö organiseerimisel on täheldatavad järgmised **põhipunktid**, millest lähtudes protsessi kulgu ühiselt juhitakse (Lukk 2008, lk 13):

1. lapse ja perekonna tundmine;
2. lapsevanemate ja õpetajate koostöö;
3. kooli-kodu koostöövormide varieerimine;
4. lapsevanemate ja kooli koostöö;
5. usalduse loomine.

Lapse ja perekonna tundmine on vajalik mitmetel erinevatel põhjustel (Lukk 2008, lk 13; Tamm 2000; Talts 2001). Lapse arengu toetamiseks on õpetaja jaoks oluline tunda iga last ning tema perekonda, et selgitada välja nii lapse kui ka pere tugevad küljed ja nendest lähtuvalt seada põhilised fookused, mille alusel organiseerida koostööd vanematega. Õpetaja ja lapsevanem on erineva kogemusliku taustaga. Koostöö toimimiseks on olulised küllaldane infovahetus ja arutelud. Kooli ja kodu koostöö eelduseks on see, et õpetajal oleks objektiivne informatsioon kodu kohta. Tänapäeva perede erinev sotsiaalmajanduslik olukord on tekitanud olukorra, kus vanematel on väga ebavõrdsed võimalused lastele soodsa kasvukeskkonna loomiseks. Õpetaja peab olukorras, kus ta sageli ise tööga ülekoormatud, suutma leida aega põhjalikuks koostööks arvestades kõigi eri sotsiaalsete gruppide vajadusi. Vastastikust koostööd takistavad sageli ka ebapiisavad teadmised ja oskused, mistõttu ei osata alati leida sobivat lähenemisviisi. Õpetaja peaks suutma aidata ka neid vanemaid, kes ei tunne end kooliga suheldes mingil põhjusel mugavalt. Seepärast peakski tulevaste õpetajate koolituses lapsevanemaga suhtlemise alaseid teadmisi ja kogemusi enam tähtsustama.

„Koolis antaval haridusel ning väljenduvatel väärtustel ja ootustel on erineva sotsiaalse ja kultuurilise taustaga õpilastele erinev mõju. Õpilased, kelle kodus valitsevad suures osas samad väärtused ja hoiakud nagu koolis, kohanevad kooli kontekstiga paremini kui õpilased, kelle kodused väärtushinnangud ja hoiakud erinevad kooli omadest. See võib olulisel määral aidata seletada koolis toimuvat sotsiaalset ja kultuurilist reproduktsiooni.“ (Nordahl 2005, lk 22)

Lapsevanemate ja õpetajate koostöö aluseks on sobiva keskkonna loomine (Lukk 2008, lk 13; Rohtma 2004; Fullan 2006; Talts 2001; Kera 2005). Perekonnad peaksid tunnetama oma vajalikkust – seda, et neid hinnatakse. Lapse arengu suunamisel on kaks kõige suurema mõjuvõimuga süsteemi kodu ja kool, mis peaksid loomulikult olema väga tihedasti põimunud

ning tegema aktiivset koostööd. Lapse arengu väärtustamise korral peaks kooli ja kodu mõju ning kontroll olema tasakaalus. Ühe nõrgenemisel peab teine olema toeks ning võtma osa kohustusi enda kanda. Üheks näiteks, kes vajavad seesugust tuge, on tänapäeval väga sageli esinevad üksikvanemaga pered. Kiiresti muutuvas hariduskeskkonnas tunnevad vanemad end probleemidega silmitsi seistes ebakindlalt, mistõttu ei saa nad ka oma lapsi raskustes aidata. See seab koolide ette lisaks laste harimisele ka lastevanemate koolituse ülesanded. Sageli on koolid ise lastevanematega suhtlemise keeruliseks muutnud või sellele hoopis vastu töötanud. See on omakorda mõjutanud nende suhtumist koostöösse. Paljud lapsevanemad aga ei tunne oma laste koolielu vastu tõesti piisavalt huvi. Vanemad ja õpetajad peaksid vastastikku üksteise rolli ja tähtsust õpilase elus hindama ning tegema paremaks koostööks ühiseid jõupingutusi. Õpetaja peaks respektierima ka selliste perede elustiili, kus lapsevanemad on kutsetöoga liiga hõivatud, kasutades erinevaid kontaktivõtmise vorme. Pereprobleemide korral, nagu näiteks vanemate alkoholism, vanemate suur töökoormus või töötus, vanemate lahkuminek või lihtsalt toimetulematus laste kasvatamisega, ilmnevad sageli puudujäägid laste koduses kasvatuses. Siinkohal võib taas olla lahenduseks koostöö tihendamine kooli ja kodu vahel, tõstes kasvatusteadmiste levitamisega vanemate kasvatuskultuuri.

Kooli-kodu koostöövormide varieerimine pakub igale lapsevanemale võimalust kasutada just temale sobivaimat moodust kooliga suhtlemiseks. Eesti koolides on mitu traditsioonilist koostöövormi. Neist tuntumad on lastevanemate koosolekud ja lahtiste uste päevad. Lapsekesksest lähenemisest tulenevalt on sisse viidud kohustuslikud arenguvestlused lapse ja tema vanema(te)ga, e-kooli rakendamine, samuti korraldatakse koolides ühiseid üritusi lapsevanematega ning tegutsevad lastevanemate organisatsioonid, millest peamiseks on hoolekogu. Driesseni (*et al.* 2005) ja Evertsoni ning Weinsteini (2006) uuringutele tuginedes (Lukk 2008, lk 13 järgi) peab kooli-kodu koostöövormide puhul arvestama, et konkreetse perekonnaga töötamiseks ei ole võimalik ideaalselt sobivat mudelit ette anda, küll aga võimaldab koostöövormide varieerimine leida erinevatele peredele sobiv variant.

Rohtma järgi (2004, lk 36) saab lapsevanemate ja kooli koostöö vormid jagada kahte suuremasse rühma, milleks on **aktiivsed ja passiivsed vormid**. Aktiivseteks koostöö vormideks saab lugeda lastevanemate koosolekut, arenguvestlusi, telefonivestlusi, arutelusid ja ühisüritusi, lastevanemate koolitusi ja elektroonilisi internetipõhiseid suhtluskanaleid. Selliseid kanaleid võiks kasutada juhul, kui oodatakse kiiret tagasisidet. Passiivsete koostöö vormide kaudu ei ole võimalik reageerida nii operatiivselt kui aktiivsete kanalite kaudu. Passiivseteks koostöövormide

hulka kuuluvad elektrooniline post, kirjad paberkandajal või teated õpilaspäevikus, suuliselt edastamiseks mõeldud sõnumid läbi õpilaste ning e-kool.

Käesoleva töö autori kogemuse alusel on võimalik liigitada koostöö lapsevanematega veel ka **individuealseks ja grupiviisiliseks**. Mõlemal variandil on tingimused, millal neid kasutada sobib. **Grupikoostöö**, mille vormideks on näiteks lastevanemate koosolekud ning muud ühisüritused, ei sobi kindlasti ühegi õpilase personaalsete küsimuste lahendamiseks. Sellise koostöövormi puhul peaks arutama vaid kogu klassi puudutavaid teemasid. **Individuealse koostöö** vormid, nagu näiteks e-kool, telefoni- või arenguvestlus, e-kiri või lihtsalt tavaline vestlus koolimajas või ka väljaspool seda, sobib olukordades, kus küsimuse lahendamine on võimalik vaid klassijuhataja ja lapsevanema osalemisel.

Koostöövorme kombineerides on võimalik kaasata lapse kooliellu erinevate huvide ja võimalustega lastevanemaid. Näiteks lastevanemate puhul, kelle aeg on limiteeritud ning koolikülastus komplitseeritud, saab edukalt kaasata kasutades teisi koostöövorme, mille puhul ei ole ajaline määratlus nii kindlalt piiritletud. Positiivse õhkkonna koostööks loob mõlema osapoole teadlikkus teineteise arusaamadest, hoiakutest ning väärtushinnangutest ja nendega arvestamine. (Papsejeva 2007)

4. Lastevanemate ja kooli koostöö alla liigitub lastevanemate kaasamine kooli arendustöösse, mille üheks eelduseks on vajalike eelteadmiste andmine ehk siis lastevanemate koolitamine Fageri ja Brewsteri (1999) ning Hutchinsoni (2007) andmetel (Lukk 2008 järgi). Üha enam vanemaid on tänapäeval mõistnud oma osatähtsust nii lapse kui ka kooli arengu seisukohalt (Lukk 2005). Eestis on selle juures koolidele toeks sisehindamise süsteem. Kasu, mis koolid lastevanematega koostööst saavad, sõltub suuresti kooli soovist vanemaid arendustegevusse kaasata. (Lukk 2008, lk 13).

5. Usalduse loomine saab alguse iga partneri vajaduste ja väärtuste tunnistamisest ning nendega arvestamisest. Carlisle (*et al.* 2005) väitel on väärtustest lähtuva koostöö neli peamist elementi järgmised: väärtuste määratlemine, ühiste väärtuste loomine, väärtuste tasakaalustamine ja väärtuste uuendamine (Lukk 2008, lk 13 järgi). Ühendades need tuntud arengutsükli kirjeldava Demingi-ratta mudeliga, võib usaldusel põhineva koostöö arengumudeli tuua välja järgmiste põhipunktidenä: määratlemine, sünergia, tasakaal ja uuendamine. Kui vanemad mõistavad oma võimalusi ja rolli, siis saavad nad ka efektiivselt aidata oma lastel õppida. Vajaliku muutuse sisu

seisneb eelkõige selles, et vanemad ja õpetajad ei töötaks enam eraldi, vaid ühiselt lapse arengu toetamiseks, väidab Lukk (2008, lk 13) toetudes Musti-Rao, Cartledge (2004) teooriale.

Idealis võiksid vanemad ja õpetajad olla partnerid, kes teevad koostööd lapse jaoks parimate tingimuste loomise eesmärgil. Koostöö võib aga osutuda keeruliseks juhul, kui osapooled hakkavad üksteist süüdistama millegi valesti tegemises. Koostööd saab parandada läbi vastastikuse avatuse ja usalduse, mille loomiseks on oluline, et koostöö algaks enne, kui tekivad probleemid ning usutakse, et teine teeb parima, mida ta antud hetkel oskab või suudab. (Kõnnussaar 2012)

Lukk (2007) väidab, et enamasti lapsevanemad usaldavad kooli ja õpetajaid, olles valmis suuremaks koostööks. Raskem on kaasa haarata (sotsiaal)probleemsete perede vanemaid. Seda aitaks tõhustada koostöövormide varieerimine. Tema arvates peaksid koolid enam tähelepanu pöörama lastevanemate koolitustele, mis neid toetaksid ning oleksid abiks lapse arenguga seotud probleemide mõistmisel.

Tulemusteta ja mittetoimivat kooli ja kodu koostööd võivad mõned lapsevanemad kogeda ka seepärast, et nende kultuurilisest taustast sõltuvalt ei pruugi arusaam lapse kasvatamisest ühtida kooli traditsiooniliste arusaamadega koostööst. Traditsioonilise kodu ja kooli koostöö paradigma võtmeprobleem on see, et sageli loetakse „kõrge riskiga“ lapsevanemateks neid, kelle nägemus lapse arendamisest ei lange kokku kooli arusaamadega. Kuna aga õpilaskond koolides muutub üha erinevamaks, on tähtis, et lapsevanema kaasamise meetodid arvestaks ka perekondade erinevat kultuurilist tausta. (Souto-Manning ja Swick 2006)

1.1.3 Klassijuhataja kooli ja kodu koostöö korraldajana

Klassijuhataja on kontaktisikuks kooli ja kodu vahel ning tema oluline koostööpartner on lapsevanem (Salumaa, Talvik, Saarniit 2006; Watson 2003; Rohtma 2004; Sutrop & Randma s.a.). Suurem osa õpetajatest on pidanud täitma ka klassijuhataja ülesandeid. Klassijuhataja töö koolis on väga vastutusrikas. Lisaks paljudele teistele ülesannetele on tema kohustus olla esimene tugi õpilasele ning olulisim koostöö korraldaja lapsevanematega. Kuigi klassijuhataja ei saa ainuisikuliselt vastutada oma klassi kasvatuseesmärkide elluviimise eest koolis, on tal siiski väga suur vastutus selles osas. Klassijuhataja roll on pidevas arenemises, et käia kaasas muutustega ühiskonnas. Klassijuhatajal on oluline luua vanematega sellised suhted, et nad ei pelgaks kooli. Ta peab suutma valida ja otsustada, missugust kommunikatsiooni viisi kasutada,

et see erinevate lapsevanemate puhul toimiks. Sageli on vaja lapsevanem vaid ära kuulata mõistmaks, mis on tema suurimad mured ja hirmud, mis on seotud koolikeskkonnaga. Seejärel saab koostööd tehes nende põhjused kõrvaldada. Vanemate kartustega kursis olles on võimalik ka nende käitumist paremini mõista. Selleks, et laps saaks keskenduda õppimisele, peab koostöö klassijuhataja ja lapsevanema vahel olema pingevaba. Tuleb arvestada, et iga laps on eriline ning moodustada taustsüsteem, milles lapse arengutingimused on esmatähtsad. Klassijuhataja juhib ja vahendab kommunikatsiooni. Just tema on lapsevanema esmane allikas koolikultuuri osas.

1.2 Kooli ja kodu vastastikused kohustused koostöö tagamisel

Kooli ja lastevanemate kohustused koostöö tegemisel on sätestatud Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (2010) alusel peab kool võimaluse korral arvestama vanemate ettepanekutega kooli tegevuse korraldamisel (§ 6. 3); vanemate soove üleminekuplaani koostamisel, milles määratakse õpilase konkreetne õppe sisu ja päevakava (§ 54). Kool peab teavitama vanemaid õpilase õppes puudumistest (§ 35) ja õpilase hinnetest (§ 55) direktori poolt kehtestatud hädaolukorra lahendamise plaanist (§ 45). Samuti peab kool jagama teavet ja selgitusi koolikorralduse ning õpilase õiguste ja kohustuste kohta, võimaldama vanematele juurdepääsu oma lapse kohta käivale kooli valduses olevale teabele ning tagama tutvumisvõimaluse teabega, mis puudutab vajaminevaid õppevahendeid, hindamise korraldust ja planeeritavaid üritusi (§ 55). Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus paneb kooli ja lapsevanema koostöö osas koolile eelkõige vanemate informeerimise kohustuse. Samuti kohustab seadus kooli võimalusel arvestama ka vanemate ettepanekute ja soovidega. Vahetu koostöö tegemise kohustusi on seadusjärgselt koolil vähe, ainult vanemate koosoleku kokku kutsumine ja arenguestluste läbiviimine. Lapse vanematel peab olema võimalus osaleda vähemalt üks kord aastas vanemate koosolekul (§ 56) ning enne mõjutusmeetmete rakendamist anda arvamus õpilase käitumise ja mõjutusmeetmete rakendamise kohta (§ 58).

Koolil on õigus taotleda vanematelt täiendavaid selgitusi õpilase puudumise põhjendamisel esitatud ebaõigete andmete korral (§ 36) ning rakendada ühe mõjutusmeetmena lapse suhtes käitumise arutamist vanematega (§ 58). Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks on kooli direktoril kohustus kutsuda vähemalt kord aastas kokku vanemate koosolek (§ 56). Vajadusel tuleb õpilasega arenguestlust läbi viival klassijuhatajal kaasata ka tema vanemad (§ 37).

Pikapäevarühma töö planeerimisel on koolil kohustus lähtuda vanemate põhjendatud soovidest (§ 38).

Eraldi paragrahv (§ 11) on Põhikooli-ja gümnaasiumiseaduses vanemate kohustustest, mille mittetäitmise korral on valla- või linnavalitsus kohustatud kasutusele võtma vajalikud meetmed lapse õiguste kaitsmiseks. PGS § 11 järgselt on vanematel kohustus: võimaldada ja soodustada koolikohustuse täitmist; luua kodus õppimist soodustavad tingimused ja õppes osalemise eeldused; esitada koolile oma kontaktandmed ja teavitada nende muutustest; tutvuda koolielu reguleerivate aktidega; teha koostööd kooliga PGS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustel ja korras; kasutada meetmeid, mida talle pakub kool või elukohajärgne valla- või linnavalitsus; pöörduda kooli ettepanekul nõustamiskomisjoni poole; taotleda vajaduse korral koolilt ja õpilase elukohajärgselt valla- või linnavalitsuselt õigusaktides sätestatud koolikohustuse täitmise tagamise meetmete rakendamist. Vanematel on ka kohustus teavitada kooli õpilase õppes puudumistest ja selle põhjustest (§ 36) ning vastutada koolikohustuse täitmise tagamise eest (§ 14).

Lisaks kohustustele on vanematel seaduse järgselt õigus saada teavet, selgitusi koolikorralduse ning õpilase õiguste ja kohustuste kohta (§ 55) ning pöörduda kooli hoolekogu poole kasvatamist puudutavate vaidlusküsimuste korral (§ 73). Õigus on vajadusel nõuda ka lastevanemate koosoleku kokku kutsumist (§ 56). Kui vanemal on soov koolielus rohkemal määral kaasa rääkida, on tal võimalus kuuluda kooli hoolekogusse (§ 73). „Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle ülesanne on kooli õpilaste, pedagoogide, kooli pidaja, õpilaste vanemate, vilistlaste ja kooli toetavate organisatsioonide ühistegevus õppe ja kasvatuses suunamisel, planeerimisel ja jälgimisel ning õppeks ja kasvatuses paremate tingimuste loomine. Hoolekogu täidab talle seadustes ja nende alusel pandud ülesandeid ning teeb kooli pidajale ettepanekuid kooliga seotud küsimuste paremaks lahendamiseks.“ (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010)

Lisaks eelpool nimetatud variantidele on vanematel võimalik kooli poole pöörduda erinevate avalduste ja taotlustega, et nende vajadused ja soovid saaksid vastavalt kooli võimalustele täidetud.

Käesoleva töö autor on oma kogemustele tuginedes arvamisel, et paljud lapsevanemad ei ole kursis oma õiguste ega ka kohustustega. Samuti ei pruugi nad olla teadlikud võimalustest kaasa rääkida oma lapse koolielu korraldamisel.

1.2.1 Kodu ja kooli koostöö regulatsioon Kolga-Jaani Põhikoolis

Konkreetselt on iga Eestis tegutseva kooli kohapealsed tegevused määratletud ära kooli dokumentatsioonis, milleks on arengukava ja põhimäärus. Kooli arengukava on dokument, mis määrab asutuse arenduse põhisuunad ja valdkonnad. Oma tegevuses juhindub kool põhimäärusest.

Kolga-Jaani Põhikooli arengukava 2016 - 2019 on koostatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 67 alusel. Muuhulgas on arengukava koostamisel arvestatud ka vanemate seas läbi viidud küsitluste tulemusi ning dokument on kooskõlastatud kooli hoolekoguga. Lastevanemate kaasamine ja hoolekogu rolli suurendamine on planeeritud kogu käesoleva arengukava kehtivusperioodiks arengukava punktis 7.2. (Kolga-Jaani Põhikooli arengukava...)

Kolga-Jaani Põhikooli põhimäärus on kehtestatud kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 34 ja § 35 lõike 2, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 66 alusel. Dokumendis on reguleeritud koostöö kooli ja lapsevanemate vahel järgmiselt: kooli ülesandeks on teha koostööd õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel sotsiaal- ja tervishoiutöötajate, lastekaitse spetsialistide, lapsevanemate, vallavalitsuse, teiste koolide ja muude organisatsioonidega (§9). Vastavalt õpilaste ja vanemate soovile ning kooli võimalustele töötavad koolis huviringid, pikapäevarühmad ning õpiabirühmad (§10).

Direktor kutsub kokku õpilaste vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus osaleda vanemate koosolekul. Samuti on direktor vähemalt ühe viiendiku klassi õpilaste vanemate nõudmisel kohustatud kutsuma kokku selle klassi õpilaste vanemate koosoleku (§12). § 20 põhimääruses on pühendatud vanemate õigustele ja kohustustele, mis kattuvad PGS § 11 punktidega. Kodu ja kooli koostööd puudutab ka § 22, mille alusel on pedagoog kohustatud looma õpetamiseks ja kasvatamiseks vajalikud tingimused ning nõustama vanemaid õppe- ja kasvatusküsimustes. Tema töö peab baseeruma lugupidaval suhtumisel lapsesse ja vanemasse. (Kolga-Jaani Põhikooli...)

2. EMPIIRILINE OSA

Lõputöö empiirilises osas annan ülevaate läbiviidud küsitluse metoodikast, üldkogumist, valimist, uurimistegevuse käigust ning küsitluse tulemustest. Seejärel analüüsin saadud tulemusi lähtudes töö teoreetilises osas käsitletud teemadest.

2.1 Uurimustöö eesmärk ja metoodika

Töö **eesmärgiks** on anda ülevaade Kolga-Jaani kooli õpetajate ja lastevanemate arvamuste kattuvusest ja lahknevusest kooli ja kodu koostöö osas. Eesmärgi täitmiseks viidi läbi küsitlus õpetajatele (Lisa 1) ja lastevanematele (Lisa 2), et koguda andmeid, mis võimaldavad järeldada, missugune on õpetajate ja lastevanemate nägemus Kolga-Jaani Põhikoolis toimuvast koostööst 2015/16 õppeaastal ning millised on lahknevused ja kattuvused arvamuste osas, mis puudutavad õpetajate ja lastevanemate koostööd.

Uurimuses kasutati kvalitatiivse ja kvantitatiivse uurimuse kombineerimist. Andmekogumismeetodiks oli küsimustik, mille koostamisel tuginesin Karin Lukk'i (2008) doktoritöö „Kodu ja kooli koostöö struktuuralsest, funktsionaalsest ning sotsiaalsest aspektist“ raames läbi viidud uurimuse küsimustele. Küsimustik koosnes avatud, suletud ning avatud lõpuga küsimustest. Kasutasin nominaalskaalaga, binaarskaalaga, järjestusskaalaga, reitinguskaalaga ning semantilise diferentsiaalskaalaga küsimusi. Enamiku küsimuste juures oli vastajaid abistav selgitus. Küsimustik oli anonüümne ning selle täitmine oli vabatahtlik.

Saadud andmed sorteerisin ja süstematiseerisin. Seejärel reastasin, võrdlesin, analüüsisin, sünteesisin tulemusi. Avatud küsimustele saadud vastused esitan töös muutmata kujul.

2.2 Populatsioon, valim ja uurimisprotseduur

Populatsiooniks olid kõik Kolga-Jaani Põhikoolis 2015/16 töötavad õpetajad ja üks lapsevanem igast leibkonnast, mille lapsed õpivad Kolga-Jaani koolis. Käesoleval õppeaastal töötab nimetatud koolis 16 õpetajat ja õpib lapsi 46-st leibkonnast. Seega populatsioon $N = 62$. Valim oli kõikne.

Uurimus viidi läbi aprillis 2016. Esmalt esitasin küsimustiku tutvumiseks kooli direktorile, kellelt sain loa uurimuse läbiviimiseks. Palusin küsimustikule vastata kõigil õpetajatel ning samuti saatsin iga leibkonna vanima Kolga-Jaani Põhikoolis õppiva lapsega küsimustiku vanematele. Nii õpetajatele kui lastevanematele esitati 15 sisuliselt kattuvat küsimust ning lisaks mõnevõra erinevaid küsimusi taustandmete kogumiseks. Küsimustikud jagasin laiali paber kandjal, kuna kõik vanemad ei kasuta internetti ning selliselt lootsin suuremat vastajate hulka. Küsitlusele oli võimalik vastata kümne päeva jooksul endale sobival ajal.

Õpetajatelt sain täidetult tagasi 11 küsimustikku, mis moodustab 68,75% koguhulgast. 3 õpetajat pöördusid minu poole pärast põgusat küsimustikuga tutvumist ning avaldasid soovi seda mitte täita. Põhjenduseks oli siinkohal vähene töökogemus Kolga-Jaani koolis (kõik nad töötavad nimetatud koolis esimest aastat) ning lastevanematega veel väga vähene kokkupuutumine. Keegi neist ei täida hetkel ka klassijuhataja ülesandeid. Põhjendusteta jäeti õpetajate poolt tagastamata 2 küsimustikku.

Lastevanematelt jõudis minuni tagasi 32 täidetud küsimustikku, mis moodustab 69,57% koguhulgast. Üks lapsevanem põhjendas oma mittevastamist sellega, et tema laps alustas õpinguid Kolga-Jaani Põhikoolis vaid mõned nädalad enne küsimustiku saamist, mistõttu ei oska ta koostöö kohta veel midagi arvata.

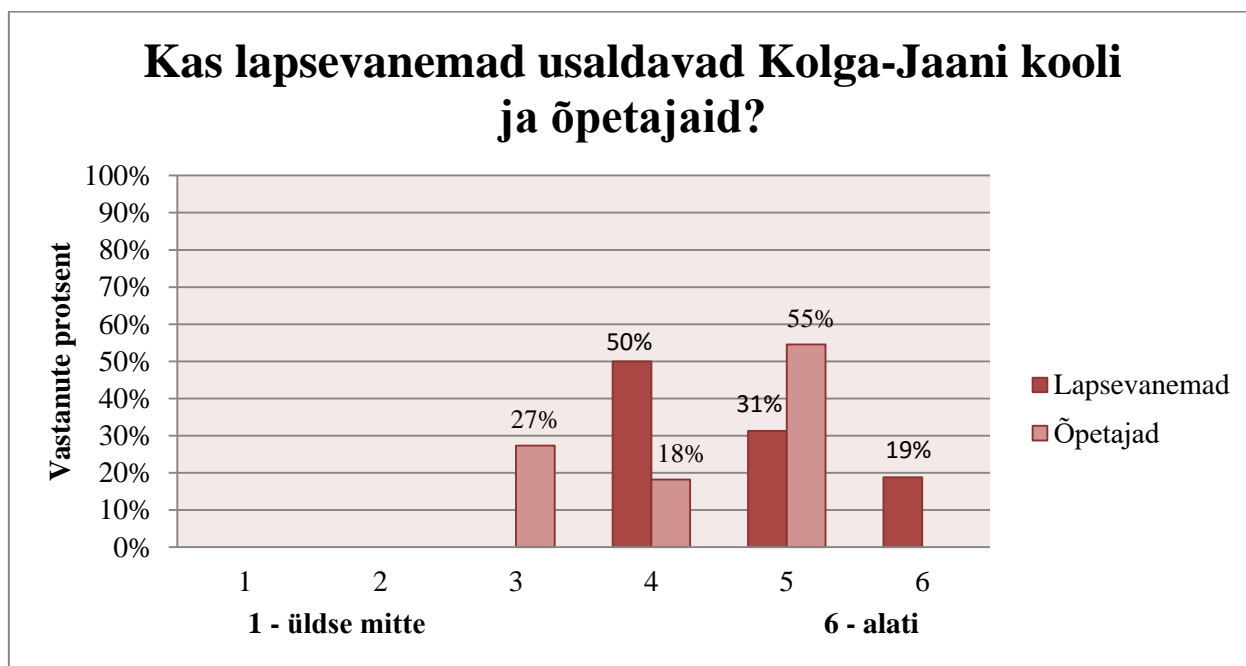
2.3 Uurimistulemused

2.3.1 Vastanute taustast

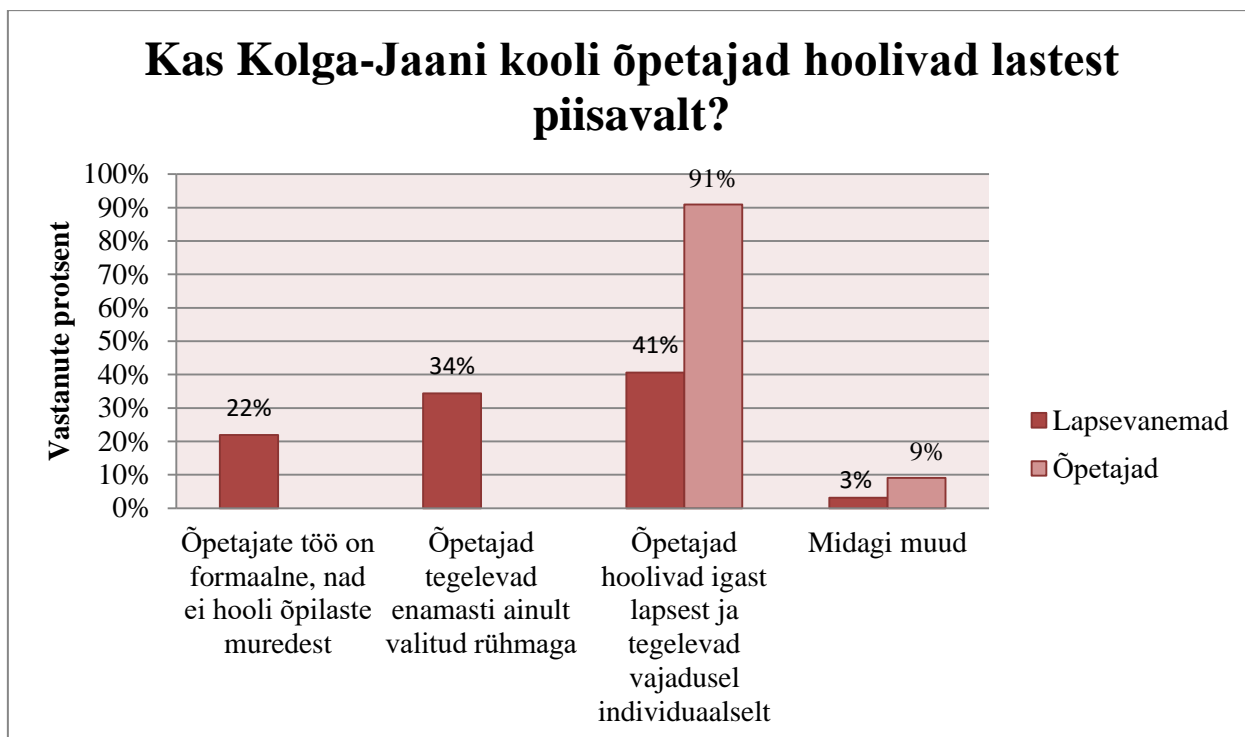
Vastanud õpetajatest olid 9 naissoost ja 2 meessoost. Vähim tööstaaž oli kahel pedagoogil alla viie aasta ja suurim viiel õpetajal üle 16 aasta. Tööstaažist ega soolisest erinevusest tulenevaid olulisi erinevusi vastustes ei esinenud. Klassijuhataja ülesandeid täidab neist muude kohustuste

Kõik lastevanemate küsimustikule vastajad olid emad vanuses 28 -56 aastat. Valdav enamus vastajatest on abielus või vabaabielus, märgitud oli vaid 5 vallalist ja 1 lahutatud lapsevanem. Seega kasvab suurem osa Kolga-Jaani kooli õpilastest kahe vanemaga peres. Suuremas osas leibkondadest on 1-2 last, kõige rohkem lapsi leibkonnas on ühel korral märgitud 7, kolmel korral märgitud 6 ja 5 last. Kõige rohkem lapsi ühest leibkonnast õpib praegu Kolga-Jaani Põhikoolis ühest perest 5 ja samuti ühest perest 4 last. Valdavalt õpib igast vastanud leibkonnast nimetatud koolis 1-2 last. Kõik lapsed käivad oma kodule lähimas koolis.

Informatsiooni usalduse ja kaasatuse kohta kooli ja kodu koostöös andsid küsimused 1-6 ja 15.

Küsimusele „Kas lapsevanemad usaldavad Kolga-Jaani kooli ja õpetajaid“ valisid kuue punkti skaalal rohkem kui pooled vastanud lastevanematest vastuseks 4 ja õpetajatest 5, mis näitab, et mõlema vastajate grupi arvates on usaldus kooli ja õpetajate vastu keskmisest suurem, kuid õpetajad hindavad lastevanemate usaldust kooli vastu mõnevõrra kõrgemaks, kui lastevanemad ise. Vastajatest keegi ei arvanud, et usaldus kooli ja õpetajate vastu puudub täiesti.

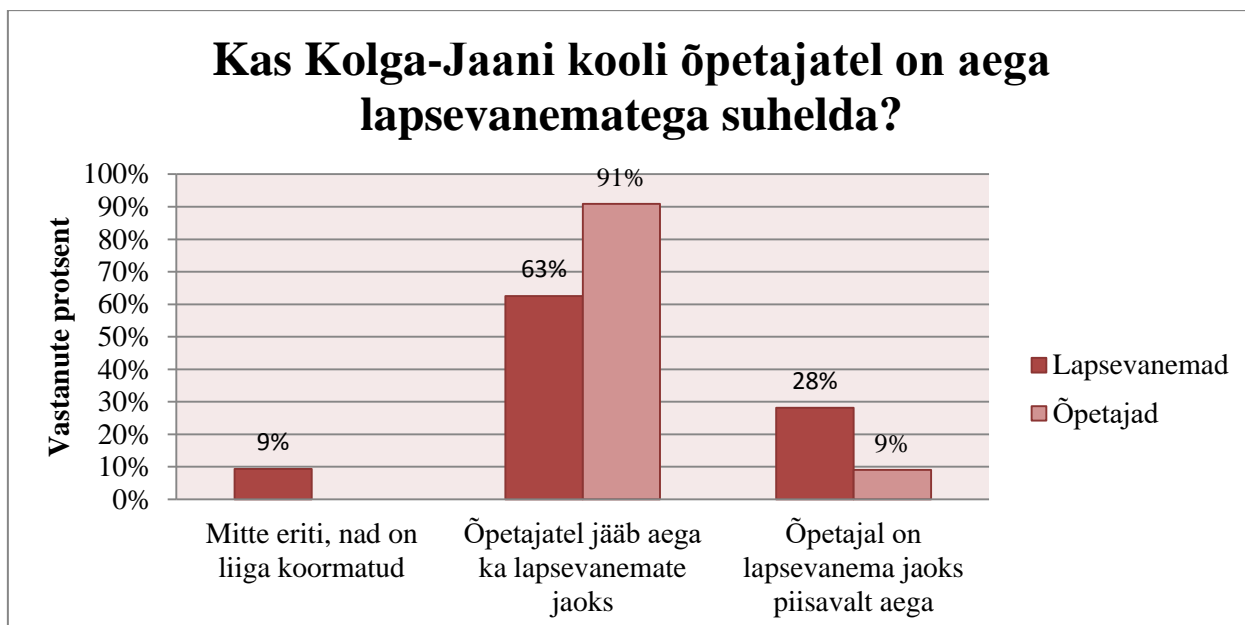

Joonis 2. Õpetajate hoolivus laste suhtes

Selles osas, kas Kolga-Jaani õpetajad hoolivad lastest piisavalt, on valdav osa õpetajatest (91%) arvamisel, et õpetajad hoolivad igast lapsest ja tegelevad õpilasega vajadusel individuaalselt. 41% lastevanematest on samal arvamisel, kuid 22% lastevanematest on vastanud, et õpetajate töö on formaalne ning nad ei hooli õpilaste muredest. Ligi kolmandiku (34%) lastevanemate arvates tegelevad õpetajad ainult valitud rühmaga. Seega õpetajate ja lastevanemate arvamused on märkimisväärselt lahknevad. Peresid, kus leitakse, et õpetajad on suheldes lastega formaalsed või ei kohtle laps võrdselt, on enam, kui peresid, kus ollakse õpetajatega selles osas rahul.

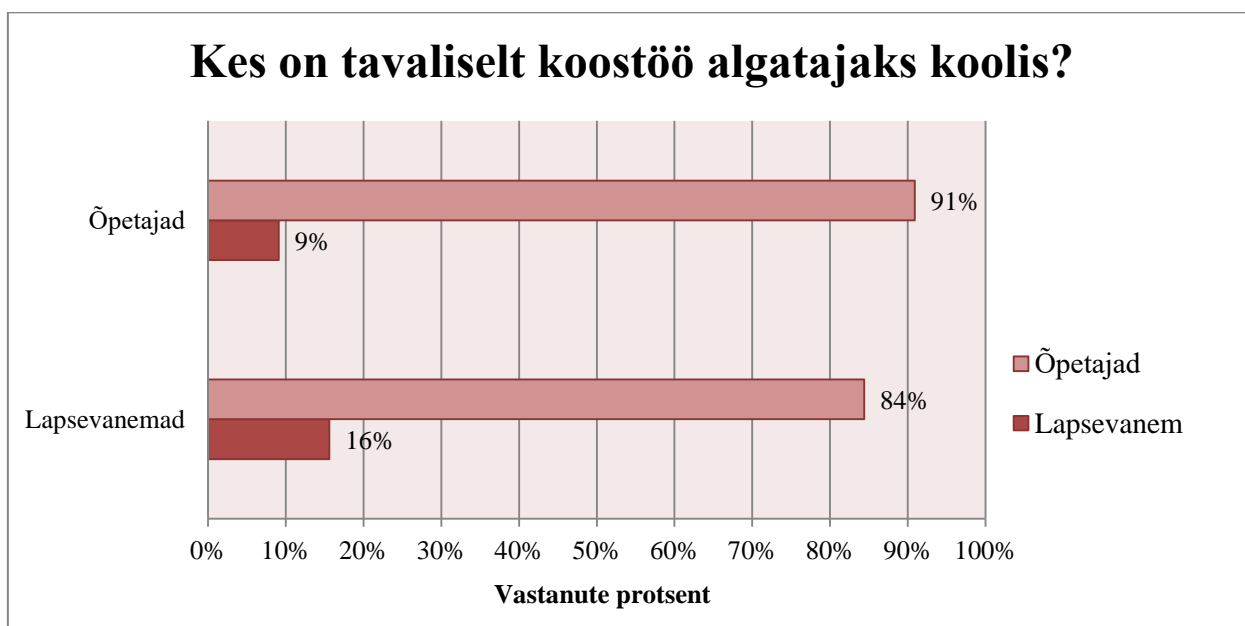
Õpetaja, kes valis vastuse „midagi muud“, lisas järgmist (1): „*Õpetaja ja lapse tegevus on vastastikune, kui õpilasel puudub tahe, siis on individuaalse tegevuse tulemus küsitav*“.

Lastevanemad, kes valisid vastuse „midagi muud“ lisasid järgmist (2): „*Nii ja naa*“, „*Ei oska vastata, kuna igast variandist on midagi*“.

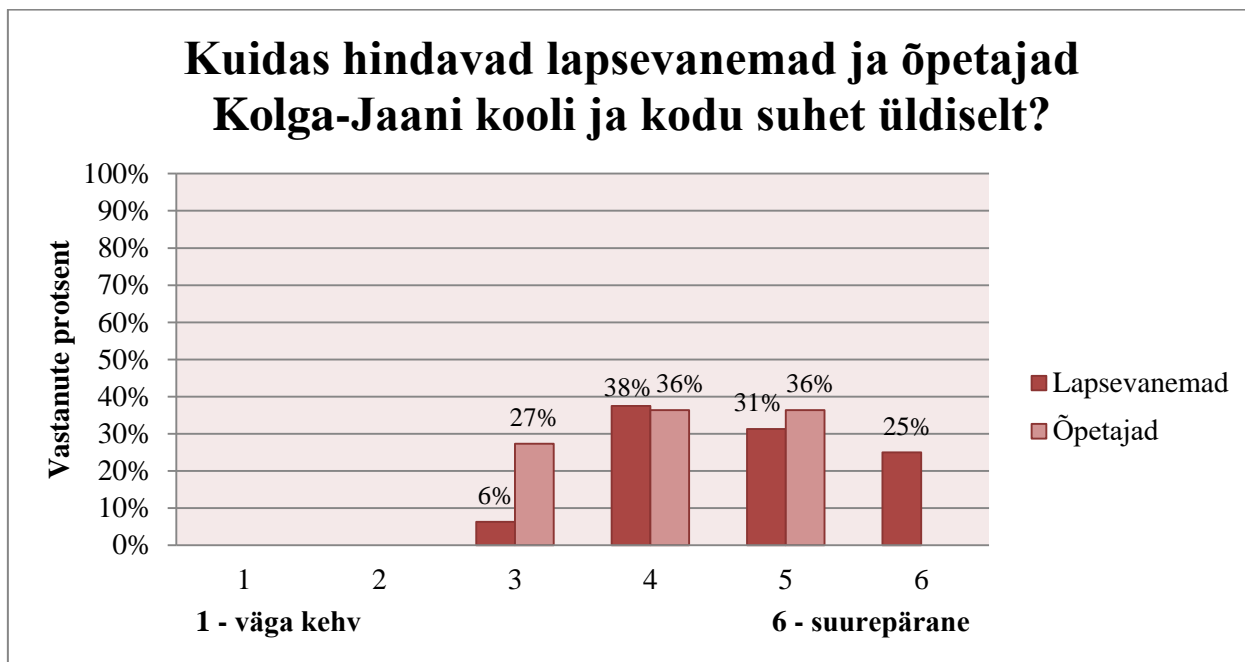
Joonis 3. Õpetaja aeg lapsevanematega suhtlemiseks

Küsimusele „Kas Kolga-Jaani õpetajatel on aega lastevanematega suhelda“ vastati nii õpetajate kui ka lastevanemate poolt kõige enam, et õpetajatel jääb aega ka lastevanemate jaoks. Tähelepanu väärib, et lastevanemate hulk, kelle arvates on õpetajatel lastevanemate jaoks piisavalt aega, oli oluliselt suurem, kui õpetajate hulk. Vaid 9% lastevanematest arvas, et õpetajatel ei jää lastevanematega suhtlemiseks eriti aega, sest nad on liiga koormatud.

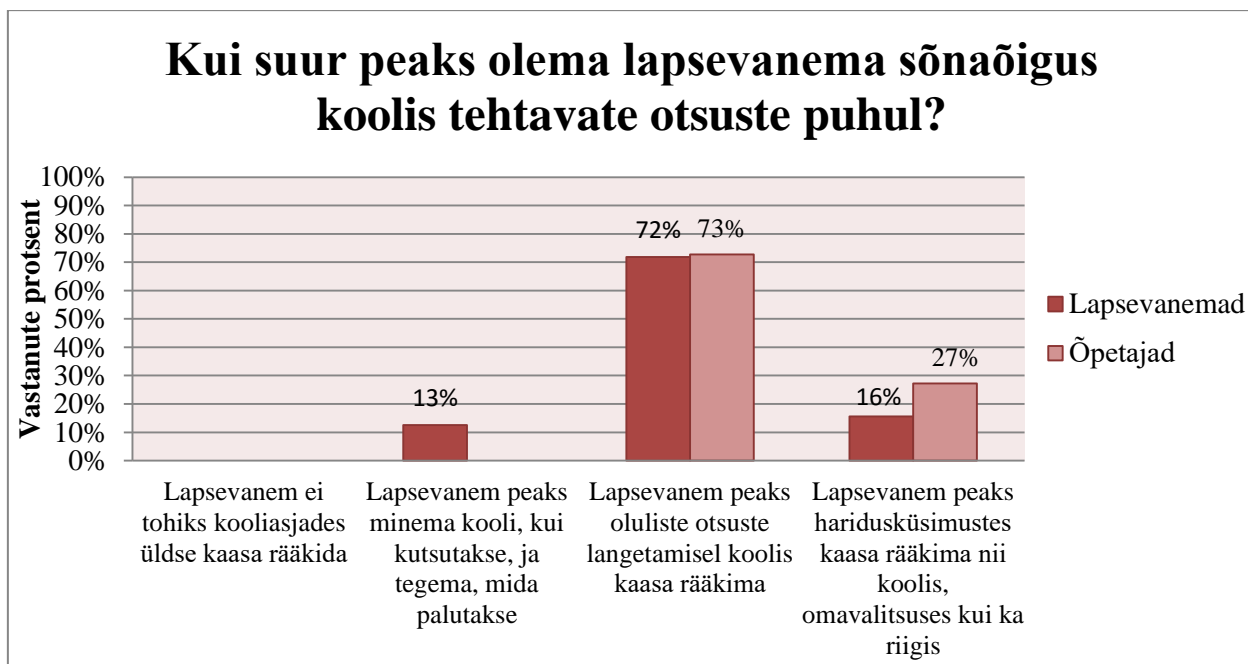
Joonis 4. Koostöö algatajad koolis

Koostöö algatajate osas koolis on lastevanemate ja õpetajate arvamus kokkulangev – 84% lastevanematest ja 91% õpetajatest on vastanud, et koostöö algatajaks on tavaliselt õpetaja.

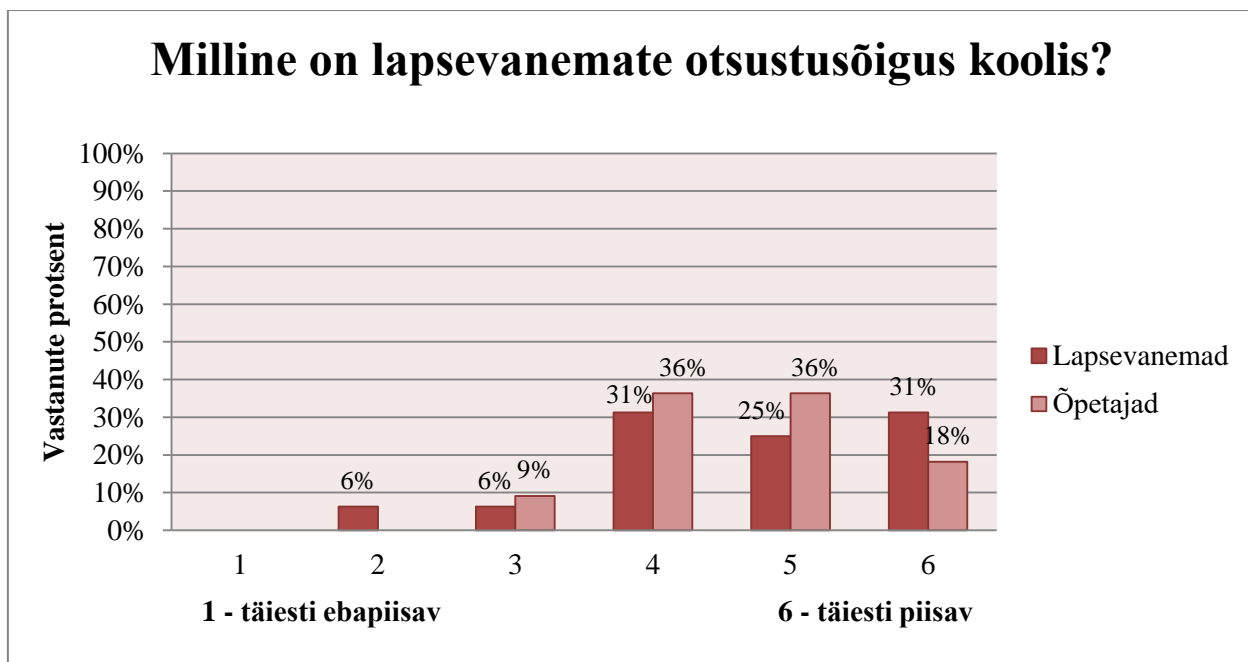
Joonis 5. Hinnang kodu ja kooli suhte üldiselt

Andes hinnangut kooli ja kodu suhte üldiselt on lastevanemad ja õpetajad sarnaselt kuuepunktisel skaalal valinud kõige rohkem hinnanguks 4 ja 5, mis näitab, et kooli ja kodu suhet hinnatakse nii lastevanemate kui ka õpetajate poolt keskmisest paremaks. Erinevus on lastevanemate ja õpetajate vastustes valikute 6 ja 3 osas: 25% lastevanematest hindab kooli ja kodu koostööd numbriga 6 – suurepärase, sama suure hulga õpetajate (27%) hinnanguks on aga 3 – alla keskmise. Suurepäraseks pole pidanud kooli ja kodu koostööd ükski vastanud õpetaja. Kehvaks ei ole hinnanud kodu ja kooli suhet üldiselt mitte ükski vastaja.

Joonis 6. Lapsevanemate sõnaõigus koolis tehtavate otsuste puhul

Nii õpetajad (73%) kui ka lapsevanemad (72%) on arvamusel, et lapsevanem peaks oluliste otsuste langetamisel koolis kaasa rääkima. Õpetajate hulk, kes arvavad, et lastevanemad peaksid haridusküsimustes kaasa rääkima ka omavalitsuses ja riigis, on mõnevõrra suurem lastevanemate arvust.

Joonis 7. Hinnang lastevanemate otsustusõigusele koolis

Uuringu tulemustest selgus, et nii lastevanemate kui ka õpetajate arvates on lastevanematel koolis keskmisest rohkem otsustusõigust. Kuue punkti skaalal on mõlema vastajate grupi poolt enim pakutud vastuseid 4, 5 ja 6. Erinevus on lastevanemate ja õpetajate puhul selles, et lastevanematest ligikaudu kolmandik (31%) peavad lastevanemate otsustusõigust koolis täiesti piisavaks. Õpetajate hulgas on niisugusel arvamusel vaid 18%.

Küsimusele nr 15 „Missugused teemad võiksid koolis lastevanemate ja õpetajate vahel vesteldes kindlasti kõne alt välja jääda?“ oli võimalus vastata vabas vormis. Suur osa väitis, et sellist teemat ei olegi. Õpetajate poolt välja toodud teemad olid peamiselt seotud peresiseste probleemidega ja koduse olukorraga. Lastevanemad ei sooviks koolis vestelda samuti peresisestel teemadel ja sellest, mis toimub väljaspool kooli. Kõik vabavastused on leitavad lisast 3.

2.3.3 Raskused ja takistused kooli ja kodu koostöös

Lastevanemate ja õpetajate arvamused raskustest ja takistustest kooli ja kodu koostöös selgitati välja küsimusega nr 13. Ette antud raskusi ja takistusi oli vastajatel võimalus hinnata skaalal „see takistab eriti – see pole taksituseks“. Võimalik oli väljendada ka arvamuse puudumist vastusega „ei oska öelda“. Lastevanemad vastasid küsimusele „Mis Teid kooliga suhtlemisel takistab?“ ja õpetajad vastasid küsimusele „Mis Teie arvates lapsevanemat kooliga suhtlemisel takistab?“

Raskustest ja takistustest olid valikvastustena välja pakutud järgmised variandid: negatiivne kogemus kooliga suhtlemisel; hirm, et lapse kohta öeldakse koolis jälle midagi negatiivset; palju muresid tööl ja kodus; aja puudumine; siiani on koostöö kooliga olnud tulutu; süütunne lapse käitumise pärast; lapse iseseisvuse tõttu ei ole vajadust sekkuda kooliasjadesse; halvad isiklikud suhted õpetajaga/kooliga; laps ei soovi, et lapsevanem kooliga suhtleks; koostöö lapsevanematega on Kolga-Jaani koolis halvasti korraldatud; lapsevanemal puudub piisav pädevus kooliasjades kaasa rääkimiseks; puuduvad võimalused õpetajale sobival ajal kooli minna; õpetajate jutt on liiga keeruline ja teaduslik; Kolga-Jaani kooli eluga ollakse vähe kursis; lapsevanemal pole niikuinii õigust kooliasjade üle otsustada; hirm arvamuse avaldamise ees, kuna sellepärast võib kannatada laps.

Tabel 1. Raskused ja takistused kodu ja kooli koostöös

Raskused ja takistused	Lastevanemad					Õpetajad				
	See takistab eriti	Ka see	See vist mitte	See pole takistuseks	Ei oska öelda	See takistab eriti	Ka see	See vist mitte	See pole takistu-seks	Ei oska öelda
Negatiivne kogemus ...	6%	6%	19%	47%	22%	91%	9%	0%	0%	0%
Hirm, et lapse kohta ...	9%	13%	6%	53%	19%	36%	64%	0%	0%	0%
Palju muresid tööl ...	0%	9%	13%	72%	6%	9%	64%	9%	18%	0%
Aja puudumine	0%	6%	13%	69%	13%	27%	27%	27%	18%	0%
Siiani on koostöö ...	0%	13%	13%	53%	22%	0%	82%	9%	0%	9%
Süütunne lapse ...	3%	13%	16%	47%	22%	9%	82%	9%	0%	0%
Lapse iseseisvuse ...	0%	25%	19%	41%	16%	9%	55%	9%	18%	9%
Halvad isiklikud ...	0%	19%	13%	47%	22%	27%	45%	9%	9%	9%
Laps ei soov, et ...	0%	0%	19%	63%	19%	9%	64%	18%	0%	9%
Koostöö lapsevanemate ...	0%	3%	25%	38%	34%	18%	36%	18%	9%	18%
Lapsevanemal puudu ...	3%	9%	22%	41%	25%	0%	55%	27%	9%	9%
Puuduvad võimaluse ...	3%	0%	9%	63%	25%	0%	36%	18%	27%	18%
Õpetajate jutt on liiga ...	0%	6%	16%	63%	16%	0%	9%	64%	27%	0%
Kolga-Jaani kooli elu ...	0%	3%	22%	56%	19%	27%	45%	18%	9%	0%
Lapsevanemal pole niikuinii ...	3%	6%	31%	34%	25%	0%	18%	45%	36%	0%
Hirm agaralt arvamuse ...	0%	25%	16%	44%	16%	0%	36%	27%	18%	18%

Kõigi väljapakutud raskuste ja takistuste puhul oli lastevanemate enim valitud vastuseks „see pole takistuseks“. Summeeritud „see pole takistuseks“ ja „see vist mitte“ valikud annavad tulemuse, et kõigi raskuste ning takistuste puhul jääb lastevanemate hulk, kelle jaoks need kooliga koostöös pole probleemiks, vahemikku 59- 85%.

Enamnimetatud koostöö takistajatena, „see takistab eriti“ ja „ka see“ kokku, ilmnevad lastevanemate vastustes „Hirm arvamuse avaldamise ees, kuna sellepärast võib kannatada laps“

ning „Lapse iseseisvuse tõttu ei ole vajadust sekkuda kooliasjadesse“ (25%). Veel mõjutavad koostööd „Hirm, et lapse kohta öeldakse koolis jälle midagi negatiivset“ (22%), „Halvad isiklikud suhted õpetajaga/kooliga“ (19%) ning „Süütunne lapse käitumise pärast“ (16%).

Selle küsimuse puhul on õpetajad ja lastevanemad erineval seisukohal – õpetajate vastused peegeldasid arvamust, et valdav osa loetletud raskustest ja takistustest mõjutavad lastevanemaid kooliga suhtlemisel. Summeerides „see takistab eriti“ ja „ka see“ on õpetajate arvates kõige olulisemateks lastevanemate mõjutajateks (100%) „Negatiivne kogemus kooliga suhtlemisel“ ning „Hirm, et lapse kohta öeldakse koolis jälle midagi negatiivset“. Väga olulisteks vanemaid takistavateks põhjusteks peavad õpetajad ka „Süütunnet lapse käitumise pärast“ (91%) ning „Siiani on koostöö kooliga olnud tulutu“ (82%).

Väljatoomist väärib, et õpetajate arvates kooli ja kodu koostööd „see takistab eriti“ ja „ka see“, et „Laps ei soovi, et lapsevanem kooliga suhtleks“ (73%) ning „Kolga-Jaani kooli eluga ollakse vähe kursis“ (72%). Lastevanemate puhul on vastavad protsendid 0% ja 3%.

Nii lastevanemate kui õpetajate vastuste hajuvus on suur, lastevanemate hulk, kes erinevatele küsimustel pole osanud vastata, jääb vahemikku 6- 34%.

2.3.4 Kooli ja kodu koostöö soodustajad

Kooli ja kodu koostööd soodustavate tegurite kohta oli võimalus arvamust avaldada küsimuses nr 12. Lapsevanemad vastasid küsimusele „Mis soodustab Teie koostööd kooliga?“ ja õpetajad küsimusele „Mis soodustab Teie arvates lapsevanemate koostööd kooliga?“

Välja olid pakutud järgmised koostööd soodustavad tegurid: positiivne kogemus kooliga suhtlemisel; lapse kohta positiivse tagasiside saamine; koolis toimuvate sündmuste kohta varajane informatsiooni saamine; koostöös on leitud lahendusi erinevatele probleemidele; head isiklikud suhted õpetajaga; koostöö lastevanematega on Kolga-Jaani koolis hästi korraldatud; lastevanematel on head ideed koolielu paremaks korraldamiseks; lapsevanem arvab, et heast koostööst saab kasu ka laps; Kolga-Jaani kooli õpetajad on julgustavad ja toetavad.

Tabel 2. Koostööd soodustavad tegurid

Soodustavad tegurid	Lastevanemad					Õpetajad				
	See soodustab eriti	Ka see	See vist mitte	See ei soodusta	Ei oska öelda	See soodustab eriti	Ka see	See vist mitte	See ei soodusta	Ei oska öelda
Positiivne kogemus ...	47%	44%	0%	6%	3%	100%	0%	0%	0%	0%
Lapse kohta positiivse ...	56%	34%	6%	3%	0%	64%	36%	0%	0%	0%
Koolis toimuvate ...	34%	47%	6%	6%	6%	45%	55%	0%	0%	0%
Koostöös on leitud ...	53%	34%	0%	3%	9%	82%	9%	0%	0%	9%
Head isiklikud suhted ...	28%	38%	9%	0%	25%	45%	36%	9%	0%	9%
Koostöö lapsevanematega...	25%	50%	3%	3%	19%	73%	18%	0%	0%	9%
Lapsevanematel on head ...	0%	13%	34%	9%	44%	18%	55%	18%	0%	9%
Lapsevanem arvab, et ...	41%	44%	3%	0%	13%	55%	45%	0%	0%	0%
Kolga-Jaani kooli õpetaja...	25%	47%	6%	6%	16%	55%	45%	0%	0%	0%

Tabelist 2 võib välja lugeda, et koostööd soodustavate tegurite osas on lastevanemad ja õpetajad, silmas pidades Kolga-Jaani kooli ühel meelel. Kõik vastanud õpetajad ja lastevanemad arvavad, et „see soodustab eriti“ koostööd ja „ka see“ (kokku 100%), kui suhtlemisest on saadud positiivne kogemus. Olulised soodustajad on mõlema grupi vastanute arvates ka lapse kohta positiivse tagasiside saamine, koostöös erinevatele probleemidele leitud lahendused ning koolis toimuvate sündmuste kohta varajane informatsiooni saamine. Ka teiste valikvariantide puhul on kõige suurem vastajate hulk nii õpetajate kui ka lastevanemate seast vastanud, et need soodustavad eriti või on ka Kolga-Jaani kooli lastevanemate ja õpetajate koostööd soodustavaks teguriks. Lastevanemate puhul on vaid üks erand. Lastevanemad ei oska öelda, kas see, kui ta tunneb, et tal on palju häid ideid koolielu paremaks korraldamiseks, on soodustav tegur. Nii lastevanemate kui õpetajate puhul on selles küsimuses vastajate arvamused kõige hajuvad.

2.3.5 Õpetajate ja lastevanemate hinnang suhtlusteemade olulisusele ning suhtluse sagedus

Suhtlusteemade olulisuse ja sageduse kohta said nii õpetajad kui ka lastevanemad arvamust avaldada küsimusele nr 11 vastates.

Kõige suurem protsent nii õpetajatest (91%) kui ka lastevanematest (81%) pidas väga oluliseks kooli ja kodu suhtlusteemaks lapse õpitulemusi. Ka teiste pakutud teemade puhul ei olnud arvamuste osas suuri lahknevusi. Lastevanemate arvates on kõik pakutud suhtlusteemad väga või üsna olulised. Suurim hulk õpetajaid (25%) arvas, et pigem ebaolulised on teemad, mis puudutavad kooli õppe- või arengukava ning transpordiküsimusi. Kooli majanduslikku olukorda peavad lastevanematest väga oluliseks suhtlusteemaks 41%, õpetajatest ainult 9%. Lastevanemad peavad kooli õppe- ja arengukava suhtlusteemana oluliselt tähtsamaks, kui õpetajad.

Suur üksmeel valitses vastajate vahel ka teemade „Laste käitumine ja moraal“, „Laste turvalisus“, „Lastevaheline sõprus/üksteisele abi osutamine“ olulisuse osas.

Tabel 3. Suhtlusteemade olulisus

Teema	Lapsevanemad					Õpetajad				
	Väga oluline	Üsna oluline	Pigem eba-oluline	Üldse mitte oluline	Ei oska öelda	Väga oluline	Üsna oluline	Pigem eba-oluline	Üldse mitte oluline	Ei oska öelda
Lapse õpitulemused	81%	16%	3%	0%	0%	91%	9%	0%	0%	0%
Kooli õppe-/arengukava	25%	50%	16%	0%	9%	0%	55%	27%	0%	18%
Lapse klassi- ja kooliväl ...	56%	34%	3%	3%	3%	27%	73%	0%	0%	0%
Lastevaheline sõprus ...	69%	28%	3%	0%	0%	45%	55%	0%	0%	0%
Lastevahelised probleemid	66%	31%	3%	0%	0%	73%	27%	0%	0%	0%
Laste tervis ja toitumine	59%	31%	9%	0%	0%	55%	45%	0%	0%	0%
Laste turvalisus	69%	25%	6%	0%	0%	55%	45%	0%	0%	0%
Laste käitumine ja moraal	75%	25%	0%	0%	0%	82%	18%	0%	0%	0%
Uued suunad pedagoogi...	28%	50%	19%	0%	3%	0%	73%	18%	0%	9%
Konkreetsed pahandused	63%	31%	6%	0%	0%	45%	55%	0%	0%	0%
Õppevahendid	50%	38%	13%	0%	0%	36%	45%	0%	0%	18%
Kooli majanduslik olukord	41%	38%	19%	0%	3%	9%	55%	27%	0%	9%
Transpordiküsimused	28%	47%	19%	6%	0%	0%	73%	27%	0%	0%
Kooli areng ja tulevik	47%	31%	19%	0%	3%	55%	36%	0%	0%	9%

Tabel 4. Suhtlusteemade sagedus

Sagedus	Lapsevanem				Õpetajad			
	Üldse mitte	Kord aastas	Mõnel korral aastas	Iga kuu	Üldse mitte	Kord aastas	Mõnel korral aastas	Iga kuu
Lapse õpitulemused	0%	22%	44%	34%	0%	9%	55%	36%
Kooli õppe-/arengukava	22%	38%	41%	0%	36%	36%	18%	9%
Lapse klassi- ja kooliväl ...	0%	28%	41%	31%	9%	36%	36%	18%
Lastevaheline sõprus ...	9%	16%	44%	31%	0%	18%	64%	18%
Lastevahelised probleemid	0%	28%	38%	34%	0%	9%	64%	27%
Laste tervis ja toitumine	19%	34%	28%	19%	9%	27%	45%	18%
Laste turvalisus	13%	34%	31%	22%	0%	36%	36%	27%
Laste käitumine ja moraal	13%	22%	41%	25%	0%	9%	55%	36%
Uued suunad pedagoogi...	19%	38%	28%	16%	27%	45%	18%	9%
Konkreetsed pahandused	16%	25%	34%	25%	0%	9%	45%	45%
Õppevahendid	9%	25%	47%	19%	0%	27%	45%	27%
Kooli majanduslik olukord	25%	31%	31%	13%	45%	36%	18%	0%
Transpordiküsimused	13%	31%	38%	19%	36%	45%	18%	0%
Kooli areng ja tulevik	22%	31%	31%	16%	18%	27%	55%	0%

Lastevanemate ja õpetajate hinnangud, kui sageli nad teatud teemadel omavahel suhtlevad, on kokkulangevad. Nii õpetajad kui ka lastevanemad on enamasti märkinud, et kasutavad valikuna väljapakutud vestlusteemasid kas kord või mõnel korral aastas. Erandina on kõige suurem osa õpetajaid (45%) märkinud, et konkreetsete pahandustega tuleb neil tegeleda iga kuu. Lastevanematest on sama vastuse pakkunud 25%. Siinkohal võib olla põhjuseks see, et lapsevanem on teinud märke vaid isiklike laste põhjal, keda on taustandmete alusel enamasti 1-2. Õpetaja aga on valiku langetanud kõigi õpilaste põhjal, kellega ta kokku puutub ja neid on oluliselt rohkem.

Kõige harvem vesteldakse õpetajate arvates kooli majanduslikust olukorrast. Siinkohal on domineerivaim vastusevariant „üldse mitte“, seda on pakkunud 45% õpetajatest. Lastevanematest on sama vastust pakkunud 25%.

Uurimusest selgub, et lastevanematest ligikaudu 1/3 vestleb õpetajaga oma sõnul lapse klassi- ja koolivälisest tegevusest, lastevahelisest sõprusest/üksteisele abi osutamisest ja lastevahelistest

probleemidest iga kuu, õpetajate sõnul on need teemad kõne all mõnel korral aastas. Sellist erinevust tulemustes võib põhjendada sellega, et lastevanemad vestlevad neil teemadel erinevate õpetajatega, kes nende lastega kokku puutuvad.

2.3.6 Eelistatavad koostöövormid ja nende sagedus

Kui sobivaks peavad õpetajad ja lastevanemad erinevaid koostöövorme ning kui sageli neid kasutavad, oli vastajatel võimalus ära märkida küsimuses nr 7.

Valikuna olid välja pakutud järgmised koostöövormid: suhtlemine e-kooli kaudu; individuaalsed vestlused telefoni või meili teel; lastevanemate üldkoosolekud / klassikoosolekud; lastevanemate koosolekud koos lastega; arenguvestlused; arenguvestlused lapse osavõtul; õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised sündmused; õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised väljasõidud; avatud uste päevad (võimalus tunde külastada); hoolekogu töös osalemine.

Kõige sobivama koostöövormi osas Kolga-Jaani koolis langevad õpetajate ja lastevanemate arvamused kokku. Lastevanematest 87% ja õpetajatest 91% peab sobivaimaks koostöövormiks suhtlemist e-kooli kaudu. Lisaks arvavad lapsevanemad (88%), et väga sobivaks koostöövormiks on lastevanemate koosolekutel osalemine. Õpetajad (91%) peavad seda samuti sobivaks koostöövormiks. Vähem sobivateks koostöövormideks pakkus kõige suurem hulk lapsevanemaid (31%), et õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised väljasõidud ei ole vist eriti sobiv koostöövorm. Õpetajatest 27% ei osanud öelda, kui sobiv selline koostöövorm on. Ka hoolekogu töös osalemine seati õpetajate (36%) poolt koostöövormina kahtluse alla ning lastevanematest 25% arvas samuti, et see vist ei ole sobiv variant.

Selle küsimuse juurde oli võimalus lisada ka vastajatel endil vastuseid. Üks õpetaja on lisanud järgmist (1): „*On ka vanemaid, kes võtavad õpetajaga ühendust sotsiaalmeedia kaudu (nt Facebook)*“

Tabel 5. Hinnang koostöö sobivusele

Hinnang koostöö sobivusele	Lapsevanemad					Õpetajad				
	See eriti	Ka see	See vist mitte	See üldse mitte	Ei oska öelda	See eriti	Ka see	See vist mitte	See üldse mitte	Ei oska öelda
Suhtlemine e-kooli kaudu	56%	31%	0%	0%	13%	82%	9%	0%	9%	0%
Individuaalsed vestluse ...	25%	63%	0%	0%	13%	27%	55%	18%	0%	0%
Lastevanemate üldkoos...	44%	44%	3%	0%	9%	27%	64%	0%	0%	9%
Lastevanemate koosolek...	19%	53%	0%	9%	19%	18%	45%	9%	0%	27%
Arenguvestlused	25%	41%	19%	0%	16%	18%	64%	0%	9%	9%
Arenguvestlused lapse ...	22%	47%	16%	9%	6%	36%	45%	0%	0%	18%
Õpilaste, õpetajate ja ...	38%	44%	9%	0%	9%	36%	64%	0%	0%	0%
Õpilaste, õpetajate ja ...	13%	38%	31%	0%	19%	0%	73%	0%	0%	27%
Avatud uste päevad ...	25%	44%	16%	0%	16%	18%	73%	0%	0%	9%
Hoolekogu töös osalemine	16%	31%	25%	6%	22%	18%	45%	0%	0%	36%

Tabel 6. Erinevate koostöövormide kasutamise sagedus

Kasutamise sagedus	Lapsevanemad				Õpetajad			
	Mitte kunagi	Kord aastas	Mõni kord aastas	Vähemalt kord trimestris	Mitte kunagi	Kord aastas	Mõni kord aastas	Vähemalt kord trimestris
Suhtlemine e-kooli kaudu	13%	0%	22%	66%	0%	0%	9%	91%
Individuaalsed vestluse ...	19%	0%	50%	31%	18%	0%	36%	45%
Lastevanemate üldkoos...	6%	25%	47%	22%	0%	45%	45%	9%
Lastevanemate koosolek...	44%	34%	22%	0%	64%	27%	9%	0%
Arenguvestlused	6%	69%	19%	6%	36%	64%	0%	0%
Arenguvestlused lapse ...	19%	63%	19%	0%	27%	73%	0%	0%
Õpilaste, õpetajate ja ...	9%	9%	56%	25%	0%	0%	64%	36%
Õpilaste, õpetajate ja ...	34%	19%	38%	9%	45%	36%	18%	0%
Avatud uste päevad ...	16%	84%	0%	0%	0%	100%	0%	0%
Hoolekogu töös osalemine	34%	19%	22%	25%	36%	9%	36%	18%

Ka erinevate koostöövormide kasutamise sageduse osas ei ilmnunud suuri erinevusi lastevanemate ja õpetajate vahel. Vähemalt kord trimestris suhtlevad 91% vastanud õpetajatest ja 66% lastevanematest omavahel e-kooli kaudu. Kuid samas vastas ka 13% lastevanematest, et nad ei kasuta mitte kunagi e-kooli. Vähemalt kord trimestris suhtlevad 45% vastanud õpetajatest individuaalselt telefoni või meili teel. 50% lastevanemate andmetel teevad nad sama mõnel korral aastas. Siin tekib arvamuste lahknevus tõenäoliselt jällegi sellest, et õpetaja peab vajadusel suhtlema paljude vanematega, lapsevanem ainult mõne õpetajaga. Kord aastas kasutab küsitluse andmetel õpetajatest 100% ja lastevanematest 84% võimalust osaleda avatud uste päeval ja külastada tunde. Töö autori andmetel see siiski päris nii ei ole, sest käesoleval õppeaastal külastas lahtiste uste päeval tunde vaatluse all olevas koolis vaid ligikaudu 20% lastevanematest.

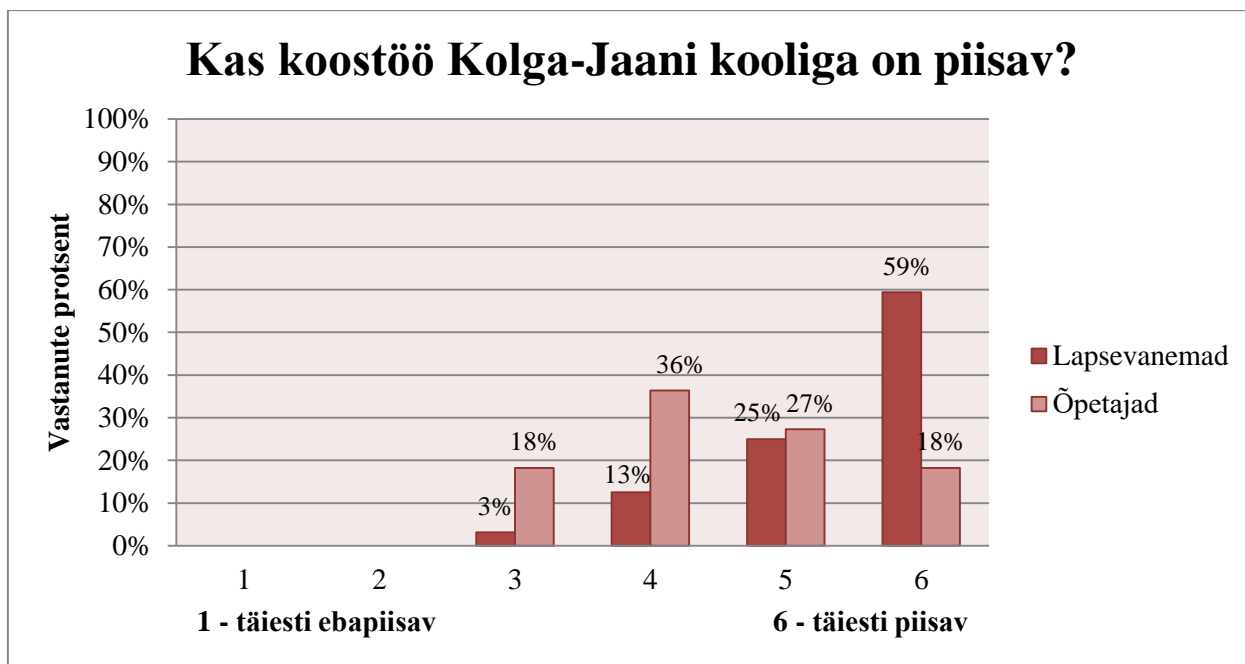
Mitte kunagi ei kasuta koostöövormina lastevanemate koosolekuid koos lastega 44% vastanud lastevanematest ja 64% õpetajatest.

Õpetajatest 45% ei korralda mitte kunagi ka õpilaste lastevanemate ja õpetajate ühiseid väljasõite, lastevanematest siiski 38% sellistel väljasõitudel mõni kord aastas osaleb.

Küsimuses nr 12 oli võimalus kirja panna, millist koostöövormi ei olnud eelnevas tabelis esitatud, kuid seda kasutatakse või soovitakse seda kasutada.

Õpetajad vastasid järgmiselt (4): „*Oleme pannud kirja aja, mil lapsevanem võib tulla õpetajaga kohtuma. Minul isiklikult pole sel ajal keegi käinud*“, „*Kasutan tihti nelja silma all vestlust*“, „*Juhuslikud kokkusaamised tänaval, poes, lasteaia juures. Kasutan tihti võimalust vestelda lapsevanemaga*“, „*Suhtlemine tänaval*“.

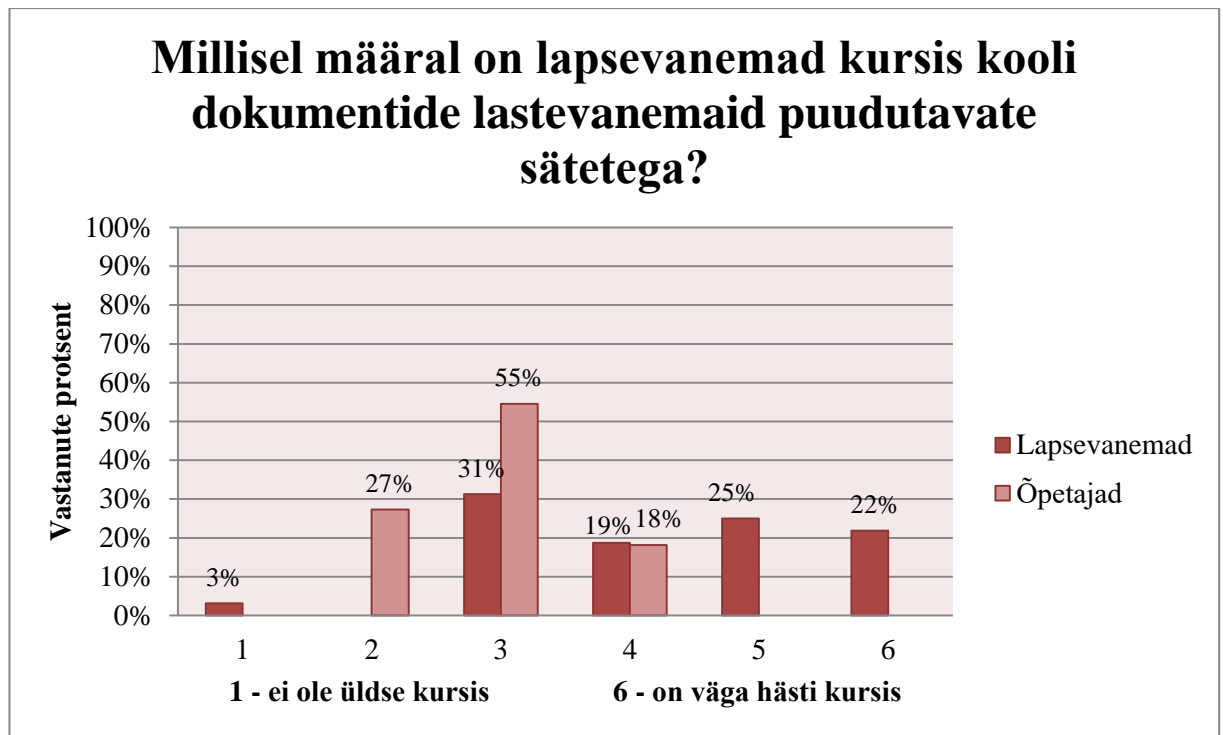
Sellele küsimusele vastas ka 1 lapsevanem: „*Ei oska vastata kuna praegusel hetkel kõik toimib nagu asjad on*“.

Joonis 8. Hinnang koostöö piisavusele.

Küsimuses nr 8 oli võimalus anda 6 pallilisel skaalal hinnang sellele, kas õpetajate ja lastevanemate koostöö on Kolga-Jaani koolis piisav.

Lastevanemate puhul oli kõige enam valitud vastuseks ülekaalukalt 6, aga õpetajatel 4, õpetajate vastuste hajuvus oli seejuures oluliselt suurem. Seega on lastevanemate ja õpetajate hinnang koostöö piisavusele üsna erinev.

Joonis 9. Hinnang lastevanemate koolielu reguleerivate dokumentidega kursis olekule.

Küsimuses nr 10 oli võimalus mõlemal vastajate grupil anda 6 pallilisel skaalal hinnang lastevanemate kursis olekule koolielu reguleerivatest dokumentidest tulenevate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostöös. Selle järgi on 66% lastevanematest oma hinnangul üle keskmise kuni väga hästi kursis koolielu reguleerivatest dokumentidest tulenevate lapsevanemate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostöös kooliga. Õpetajatest peavad lastevanemaid üle keskmise kursis olevateks vaid 18%. Jooniselt 9 on näha, et Kolga-Jaani kooli õpilaste vanemad ise hindavad oma kursis olekut koolielu reguleerivatest dokumentidest tulenevate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostöös oluliselt kõrgemalt kui õpetajad.

Lastevanematel oli võimalus vastata ka küsimusele „Kui Teil oleks võimalik, siis kas paneksite oma lapse teise kooli?“

Sellele vastas eitavalt 20, jaatavalt 5 ja „ei oska öelda“ 7 küsitlusele vastanud lapsevanemat. Järgnevalt oli võimalus põhjendada, „Kui paneksite lapse teise kooli, siis mis põhjusel ja missuguste ootustega?“

Lapsevanemad, kes seda teeksid, või vastasid, et ei oska öelda, põhjendasid oma vastust järgmiselt (10): „Kui enamus õppeaineid oleksid liitklassis“, „Turvalise õpikeskkonna kadumisel!!“, „Ma ei taha kooli vahetada“, „Ootaks võrdset suhtumist õpilastesse“, „Minu laps ei või kunagi midagi enesekaitseks öelda, on kohe käitumine „rahuldav“, ilma midagi

selgitamata ja ära kuulamata last. Selline asi juhtub tõesti ainult siin koolis!!!“, „Lapsel pole huvi õppimise vastu, motiveerimist vähe“, „Ehk jääb siis õpilaste üksteise norimist vähemaks. Kui minnakse õpetajale ütlema et kaasõpilane mõnitab, siis õpetajad vastavad: „Ära kaeba“, „Õpitulemuste parandamiseks“, „Ainult elukoha vahetusega seoses, ootustega, et kohaneb seal hästi ja õppimine ei kannataks“.

2.4 Arutelu ja järeldused

Käesoleva lõputöö **eesmärgiks** on anda ülevaade Kolga-Jaani kooli õpetajate ja lastevanemate arvamuste kattuvusest ja lahknevusest koostöö osas.

Mõlema vastajate grupi arvates on usaldus kooli ja õpetajate vastu keskmisest suurem. Tuginedes teooriale, mille põhjal on usaldusel põhinev suhe aluseks toimiva koostöö arendamisel, võib eeldada, et Kolga-Jaani koolis on soodne pind toimivaks koostööks täiesti olemas. Siiski ei ole suurem osa lastevanematest rahul õpetajate hoolivusega. Kodu ja kooli koostööd üldiselt hinnati mõlema vastajate grupi poolt keskmisest paremaks. Samuti on suurema osa vastajate arvates lastevanematel koolis keskmisest rohkem otsustusõigust.

Üldjuhul on koostöö algatajaks õpetaja. Põhjus võib olla siinkohal sama, mis selgus Papsejeva (2007) uurimustöös, et lapsevanemad ootavad koostöö algatamist tihti kooli poolt ja mitte sellepärast, et nad ei ole koostööst huvitatud, vaid seetõttu, et koolil arvatakse olevat haritud õpetajaskond, kes oskab lapsevanemaid kaasata.

Valdava osa vastanud lapsevanematest arvates ei ole ükski raskus koostöö märkimisväärseks takistajaks. Vanemaid, kes koostööd takistavaid tegureid esile tõid, pärivad halvad isiklikud suhted õpetajaga/kooliga ja hirm, et lapse kohta öeldakse koolis jälle midagi negatiivset. Samuti kartus, et kui nad liiga agaralt arvamust avaldavad, kannatab sellepärast nende laps koolis. Veerand vastanutest leidis, et nende laps on juba nii iseseisev, et vanem ei pea sekkuma kooliasjadesse. Õpetajate arvamus ei kattu lastevanemate arvamusel: enamuse loetletud raskustest ja takistustest puhul õpetajad arvasid, et need raskendavad koostööd. Vastanud õpetajate hinnangul on kõige tõsisemaks põhjuseks, mis takistab lastevanemat kooliga suhtlemast, millalgi varem saadud negatiivne suhtlemiskogemus.

Koostööd soodustavate tegurite osas on Kolga-Jaani kooli lastevanemad ja õpetajad ühel meelel. Kõik vastanud õpetajad ja suurem osa lastevanematest arvavad, et kõige rohkem soodustab

lastevanemate koostööd kooliga suhtlemisest saadud positiivne kogemus. Valdava osa lastevanemate ja õpetajate arvates on Kolga - Jaani kooli ja lastevanemate koostöö hästi korraldatud, koostööd soodustavad kümmekond erinevat tegurit. Lastevanemad ei oska öelda, kas see, kui ta tunneb, et tal on palju häid ideid koolielu paremaks korraldamiseks, on soodustav tegur, ka õpetajatel pole selles osas ühest arusaama. See võib tuleneda sellest, et lapsevanem ei ole oma mõtteid ja ideid õiges kohas ja õigetele inimestele avaldada saanud. Kui mõni hea idee saaks teostatud, soodustaks see kindlasti ka edaspidist koostööd.

Valdav enamus nii õpetajatest kui lastevanematest peavad väga oluliseks suhtlusteemaks lapse õpitulemusi. Kuid suhtlusteemade hinnangute osas on ka tähelepanu väärivaid mittekattuvusi: näiteks kooli majanduslikku olukorda ja kooli õppe- ja arengukava peavad lastevanemad suhtlusteemana oluliselt tähtsamaks, kui õpetajad. Suhtlusteemade kasutamise sagedus ei saagi kokku langeda seetõttu, et õpetajad peavad paratamatult sagedamini erinevate teemadega kokku puutuma, kuna suhtlevad paljude vanematega. Kuigi mõlemad vastajate grupid avaldasid arvamust, et lapsevanemad ei soovi õpetajatega vestelda peresisestel teemadel, on lapse arengu toetamiseks õpetaja jaoks oluline tunda iga last ning tema perekonda, et selgitada välja nii lapse kui ka pere tugevad küljed ja nendest lähtuvalt seada põhilised fookused, mille alusel organiseerida koostööd vanematega.

Kõige sobivama koostöövormi ja selle kasutamise sageduse osas langesid õpetajate ja lastevanemate arvamused taas kokku. Valdav osa lastevanematest ja õpetajatest peab eriti sobivaks koostöövormiks suhtlemist e-kooli kaudu ning enamus kasutab seda vähemalt kord trimestris. Enam kui kümnendik lastevanematest ei kasuta mitte kunagi e-kooli. Seetõttu tuleb õpetajatel leida neile lastevanematele sobivamaid koostöövorme, sest koostöövorme kombineerides on võimalik kaasata lapse kooliellu erinevate huvide ja võimalustega lapsevanemaid. Lisaks arvavad lapsevanemad et eriti heaks koostöövormiks on lastevanemate koosolekutel osalemine. Õpetajad peavad ka seda sobivaks koostöövormiks. Kahtluse alla seab suur osa lastevanemaid ja õpetajaid koostöövormina hoolekogu töös osalemise, kuigi just seal oleks vanemal võimalus koolielu korraldamisel rohkem kaasa rääkida.

Lastevanemate ja õpetajate hinnang koostöö piisavusele oli kohati tähelepanu väärivalt erinev. Õpetajate arvates ei ole koostöö sama piisav, kui seda arvavad lapsevanemad. Mõningane lahknevus oli vastajate gruppidel selles osas, et lapsevanemad ise hindavad oma kursis olekut koolielu reguleerivatest dokumentidest tulenevate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostööks oluliselt kõrgemaks kui õpetajad.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö teemaks on „Lastevanemate ja õpetajate arvamused kooli ja kodu koostööst põhikoolis“. Lõputöö uurimisprobleemiks oli missugune on Kolga-Jaani Põhikooli õpetajate ja lastevanemate arvamus kooli ja kodu koostööst. Töö eesmärgiks oli anda ülevaade Kolga-Jaani kooli õpetajate ja lastevanemate arvamuste kattuvusest ja lahknevusest koostöö osas. Eesmärgi täitmiseks püüti leida vastused järgmistele uurimisküsimustele: 1) milline on Kolga-Jaani kooli õpilaste vanemate nägemus kooli ja kodu koostööst 2015/2016 õppeaastal ; 2) milline on Kolga-Jaani kooli õpetajate nägemus kooli ja kodu koostööst 2015/2016 õppeaastal; 3) mille osas kattuvad Kolga-Jaani kooli lastevanemate ja õpetajate arvamused koostöö osas; 4) mille osas lahknevad Kolga-Jaani kooli lastevanemate ja õpetajate arvamused koostöö osas?

Läbiviidud uurimuses kasutati kvalitatiivse ja kvantitatiivse uurimuse kombineerimist. Andmed koguti küsimustikuga, millele vastas 68,75% Kolga – Jaani kooli õpetajatest ning 69,75% leibkondade esindajates, mille lapsed Kolga-Jaani koolis käivad. Võrdlesin õpetajate ning lastevanemate küsitlustest saadud uurimistulemusi

Tööle püstitatud eesmärk täideti, uurimuse tulemustest saadi ülevaade Kolga-Jaani kooli õpetajate ja lastevanemate arvamuste kattuvusest ja lahknevusest koostöö osas.

Olulisemad kattuvused: lastevanemate usaldus kooli ja õpetajate vastu; õpetaja aeg lapsevanemaga suhtlemiseks; koostööd soodustavad tegurid; eelistatuimad koostöövormid; suhtlusteemade olulisus ja kasutamise sagedus.

Olulisemad mittekattuvused: raskused ja takistused koostöös; õpetajate hoolivus; koostöö piisavus; hinnang lastevanemate koolielu reguleerivate dokumentidega kursis olekule.

Uurimistulemustes ilmnenu lahknevused võivadki olla põhjuseks, miks kolmandik vastanud lastevanematest võimalusel paneksid oma lapse õppima teise kooli või ei oska öelda, kas nad seda teeks.

Arvan, et perspektiivis tuleks õpetajatel ja koolil nende lahknevuste põhjused tähelepanu alla võtta. Samuti võiks veel põhjalikumalt uurida põhjusi, mis takistavad koostööd koolis.

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti haridusstrateegia projekt aastateks 2012-2020 „*Eesti hariduse viis väljakutset*“. s.a.
<http://www.tallinn.ee/est/haridusasutused/g5338s56445> (11.03.2016).

Fullan, M. 2006. *Uudne arusaam haridusmuutustest*. Tartu: AS Atlex.

Kera, S. 2005. *Kuidas elab kooliklass?* Tallinn: AS Kirjastus Ilo.

Kikas, E. 2006. *Erinevate süsteemide ja spetsialistide rollid õpilase arengu toetamisel. Õpilase individuaalsuse toetamine.* – Artiklite kogumik. Tartu Linnavalitsuse haridusosakond. TÜ Kirjastus, lk 7-14.

Kivisalu, K. 2003. *Kool: lastevanematele lubatud.* – Pere ja kodu, nr 2, lk 35-36.

Kolga-Jaani Põhikooli arengukava 2016 – 2019. RT IV, 10.02.2016, 39.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/4100/2201/6039/lisa.pdf#> (19.03.2016)

Kolga-Jaani Põhikooli põhimäärus. RT IV, 13.06.2012, 12.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/413062012012> (21.03.2016)

Kreitzberg, P. 2009. Konverentsi „*Kool ja kodu – kes mille eest vastutab*“ materjalid. Tallinna Ülikool.

Kõnnussaar, A. 2012. *Lapsevanem ja õpetaja, jagatud koostöö.*
http://www.sinamina.ee/ee/uudiskiri/lapsevanem-ja-opetaja-jagatud-koostoo/?c_tpl=1114
(13.03.2016).

Lukk, K. 2007. *Kooli ja kodu koostöö.* – Rmt: Eesti kool 21. sajandi algul: kool kui arengukeskkond ja õpilase toimetulek. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus, lk 223 – 244.

- Lukk, K.** 2008. *Kodu ja kooli koostöö struktuuraalsest, funktsionaalsest ning sotsiaalsest aspektist*. Tallinn: Tallinna Ülikool. [Doktoriväitekiri]. Tallinn.
- Nordahl, T.** 2005. *Õppekeskkond ja pedagoogiline analüüs*. Analüüsimudeli kirjeldus ja projektiraport. http://www.tartu.ee/tahta/webfm_send/84 (14.03.2016)
- Papsejeva, K.** 2007. *Kodu ja kooli koostöö ning koostööd mõjutavad tegurid*. Tallinn: Tallinna Ülikool. [Magistritöö]. Tallinn.
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus**. RT I 2010, 41, 240.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410> (17.04.2016)
- Rohtma, V.** 2004. *Klassijuhataja*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo.
- Salumaa, T., Talvik, M. & Saarniit, A.** 2006. *Arenguestlus õpilasega*. Tallinn: Merlecons ja Ko OÜ.
- Souto-Manning, M., Swick, K.J.** (2006). *Teachers' Beliefs about Parent and Family Involvement: Rethinking our Family Involvement Paradigm*. Early Childhood Education Journal.
- <http://link.springer.com/search?query=Teachers%C2%B4+Beliefs+about+Parent+and+Family&facet-discipline=%22Education+%26+Language%22#page-1> (19.04.2016)
- Sutrop, M. & Randma, L. s.a.** *Klassijuhataja käsiraamat (veebiväljaanne)*. Õpetaja kui väärtuskasvataja – miks ja kuidas. <http://www.eetika.ee/et/vaartusarendus/projekt-opetaja-vaartuskasvatuslikud-padevused> (21.03.2016)
- Talts, L.** 2001. *Kodu ja kooli koostöömudelid*. - Haridus, nr 6, lk 29- 33.
- Tamm, K.** 2009. *Kodu ja kooli koostööst Rocca Al Mare kooli algklassides*. Tartu: Tartu Ülikool. [Magistritöö]. Tartu.
- Tamm, V.** 2000. *Hea koostöö tagab edu ja arengu*. – Haridus, nr 5, lk 45 -48.
- Watson, G.** 2003. *Koolikäitumise käsiraamat*. El Paradiso.

LISAD

Lisa 1

Uurimusküsimustik õpetajatele

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia neljanda kursuse huvijuht-loovtegevuse õpetaja eriala tudeng Eha Fedorov. Kirjutan lõputööd, mille teemaks on lapsevanemate ja õpetajate koostöö Kolga-Jaani Põhikoolis. Teie ausad vastused aitavad kavandada tegevusi, mille eesmärgiks on Kolga-Jaani kooli ja kodude koostöö parandamine. Küsimustik on anonüümne ning selle täitmiseks kulub kuni 20 minutit.

Olen väga tänulik Teie abi eest!

1. Kas Teie arvates Kolga- Jaani kooli lapsevanemad usaldavad kooli ja õpetajaid? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Üldse mitte 1 2 3 4 5 6 Alati

2. Kas Teie arvates Kolga-Jaani kooli õpetajad hoolivad lastest piisavalt? (Valige üks variant)

1 Õpetajate töö on formaalne, nad ei hooli õpilaste muredest

2 Õpetajad tegelevad enamasti ainult valitud rühmaga

3 Õpetajad hoolivad igast lapsest ja tegelevad vajadusel individuaalselt

4 Midagi muud

3. Kas Kolga-Jaani kooli õpetajatel on Teie meelest aega lapsevanematega suhelda?

(Valige üks variant)

- 1 Mitte eriti, nad on liiga koormatud
- 2 Õpetajatel jääb aega ka lapsevanemate jaoks
- 3 Õpetajal on lapsevanema jaoks piisavalt aega

4. Kuidas hindate Kolga-Jaani kooli ja kodu suhet üldiselt? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Väga kehv 1 2 3 4 5 6 Suurepärase

5. Kui suur peaks olema lapsevanema otsustusõigus? (Valige üks variant)

Lapsevanem...

- 1 ei tohiks kooliasjades üldse kaasa rääkida
- 2 peaks minema kooli, kui kutsutakse, ja tegema, mida palutakse
- 3 peaks oluliste otsuste langetamisel koolis kaasa rääkima
- 4 peaks haridusküsimustes kaasa rääkima nii koolis, omavalitsuses kui ka riigis

6. Millisena hindate lapsevanema otsustusõigust Kolga-Jaani koolis? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Täiesti ebapiisav 1 2 3 4 5 6 Täiesti piisav

7. Millist koostööd Kolga-Jaani kooli õpilaste vanematega Te eelistate ja kui tihti erinevaid võimalusi koostööks kasutate?

	Hinnang koostöö sobivusele					Kasutamise sagedus			
	See eriti	Ka see	See vist mitte	See üldse mitte	Ei oska öelda	Mitte kunagi	Kord aastas	Mõni kord aastas	Vähemalt kord trimestris
Suhtlemine e-kooli kaudu									
Individaalsed telefonivestlused või meilivahetus									
Lastevanemate üldkoosolekud									
Lastevanemate klassikoosolekud									
Lastevanemate koosolekud koos lastega									
Arenguvestlused lapsevanemaga									
Arenguvestlused lapsevanema ja lapse osavõtul									
Õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised sündmused (kontserdid, peod, võistlused jne)									
Õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised väljasõidud									
Avatud uste päevad (vanematel võimalus tunde külastada)									
Hoolekogu töös osalemine									

Muu	(milline?)
.....	
.....	

8. Millist koostöövormi lapsevanematega ei olnud eelnevas tabelis nimetatud, kuid Te kasutate või sooviksite seda kasutada?

.....

.....

.....

9. Kas koostöö Kolga-Jaani kooli õpilaste vanematega on Teie jaoks piisav? (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.)

Täiesti ebapiisav 1 2 3 4 5 6 Täiesti piisav

10. Millisel määral on vanemad Teie arvates kursis koolielu reguleerivatest dokumentidest (PGS, põhimäärus, arengukava) tulenevate lapsevanemate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostööks kooliga? (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.)

Ei ole üldse kursis 1 2 3 4 5 6 On väga hästi kursis

11. Missugustel teemadel ja kui sageli Te lapsevanematega suhtlete ning kui oluliseks Te erinevaid teemasid peate?

Teema	Tähtsus Teie jaoks					Sagedus			
	Väga oluline	Üsna oluline	Pigem eba-oluline	Üldse mitte oluline	Ei oska öelda	Üldse mitte	Kord aastas	Mõnel korral aastas	Iga kuu
Lapse õpitulemused									
Kooli õppe-/arengukava									
Lapse klassi- ja kooliväline tegevus									
Lastevaheline sõprus/üksteisele abi osutamine									
Lastevahelised probleemid									
Laste tervis ja toitumine									
Laste turvalisus									
Laste käitumine ja moraal (nt ebasobiv kõnepruuk)									
Uued suunad pedagoogikas/ koolikorralduses									
Konkreetsed pahandused									
Õppevahendid									
Kooli majanduslik									

olukord									
Transpordiküsimused									
Kooli areng ja tulevik									
Mis veel?									

12. Mis soodustab Teie arvates lapsevanemate koostööd Kolga-Jaani kooliga?

Soodustavad tegurid	See soodustab eriti	Ka see	See vist mitte	See ei soodusta	Ei oska öelda
Lapsevanemal on kooliga suheldes positiivne kogemus (mind võeti hästi vastu, minu ettepanekud ja arvamused kuulati ära vms)					
Vanem on saanud oma lapse kohta positiivset tagasisidet					
Vanem saab varakult informatsiooni koolis toimuvate sündmuste kohta, mistõttu oskab oma aega vastavalt planeerida					
Koostöös õpetajatega on lapsevanem leidnud lahendusi erinevatele oma last puudutavatele probleemidele					
Lapsevanema head isiklikud suhted õpetajaga					
Koostöö lapsevanematega on hästi korraldatud					
Lapsevanemal on palju häid ideid koolielu paremaks korraldamiseks					
Vanem usub, et heast koostööst kooliga saab tema laps					

kasu					
Õpetaja suhtlemine lapsevanemaga on julgustav ja toetav					

13. Mis Teie arvates lapsevanemat Kolga-Jaani kooliga suhtlemisel takistab?

Raskused ja takistused	See takistab eriti	Ka see	See vist mitte	See pole takistuseks	Ei oska öelda
Lapsevanemal on kooliga suheldes negatiivne kogemus (tema usaldust on kuritarvitatud, teda on halvasti vastu võetud vms)					
Vanemal on hirm, et koolis kuuleb jälle oma lapsest midagi negatiivset					
Vanemal pole kooliga suhtlemiseks jaksu, sest tööl ja kodus on palju muresid					
Vanemal ei ole aega kooliga suhelda					
Lapsevanemal pole koostööst kooliga kasu olnud					
Vanem tunneb end oma lapse ebasoovitava käitumise pärast süüdlasena					
Vanem arvab, et laps on juba nii iseseisev, et ta ei pea sekkuma kooliasjadesse					
Vanemal on õpetajaga/kooliga halvad isiklikud suhted					
Laps ei taha, et vanem kooliga suhtleks					

Koostöö lapsevanematega on halvasti korraldatud					
Vanem ei tunne end küllalt pädevana kooliasjades kaasarääkimisel					
Vanemal puudub võimalus (nt transport) koolitöötajale sobival ajal kooli minna					
Õpetaja jutt on lapsevanema jaoks liiga keeruline ja teaduslik					
Vanem on koolieluga vähe kursis					
Vanem arvab, et tal pole niikuinii õigust midagi kooliasjades otsustada					
Vanem kardab, et kui liiga agaralt oma arvamust avaldab, kannatab selle pärast tema laps					

14. Kes on tavaliselt Kolga-Jaani kooli ja lapsevanema vahelise koostöö algatajaks?

1 Lapsevanem

2 Õpetaja

15. Millisel teemal Teie kogemuste alusel ei soovi lapsevanemad koolis rääkida?

.....

.....

.....

.....

16. Teie tööstaaž õpetajana on ... (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 kuni 5 aastat

2 6 – 10 aastat

3 11 – 15 aastat

4 rohkem kui 16 aastat

17. Te olete (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 Naine

2 Mees

18. Klassijuhataja ametiülesandeid ... (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 täidan muude kohustuste kõrval ka praegu

2 praegu ei täida, kuid olen seda varem teinud

3 ei ole kunagi pidanud täitma

TÄNAN TEID!

Lisa 2

Uurimusküsimustik lapsevanematele

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia neljanda kursuse huvijuht-loovtegevuse õpetajaeriala tudeng Eha Fedorov. Kirjutan lõputööd, mille teemaks on lapsevanemate ja õpetajate koostöö Kolga-Jaani Põhikoolis. Teie ausad vastused aitavad Kolga-Jaani kooli töötajatel kavandada tegevusi, mille eesmärgiks on kooli ja kodude koostöö parandamine. Küsimustik on anonüümne ning selle täitmiseks kulub kuni 20 minutit.

Olen väga tänulik Teie abi eest!

1. Kas Te usaldate Kolga-Jaani kooli ja õpetajaid? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Üldse mitte 1 2 3 4 5 6 Alati

2. Kas Teie arvates Kolga-Jaani kooli õpetajad hoolivad lastest piisavalt? (Valige üks variant)

1 Õpetajate töö on formaalne, nad ei hooli õpilaste muredest

2 Õpetajad tegelevad enamasti ainult valitud rühmaga

3 Õpetajad hoolivad igast lapsest ja tegelevad vajadusel individuaalselt

4 Midagi muud

3. Kas Kolga-Jaani kooli õpetajatel on Teie meelest aega lapsevanematega suhelda?

(Valige üks variant)

- 1 Mitte eriti, nad on liiga koormatud
- 2 Õpetajatel jääb aega ka lapsevanemate jaoks
- 3 Õpetajal on lapsevanema jaoks piisavalt aega

4. Kuidas hindate Kolga-Jaani kooli ja kodu suhet üldiselt? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Väga kehv 1 2 3 4 5 6 Suurepärase

5. Kui suur peaks olema lapsevanema sõnaõigus koolis tehtavate otsuste puhul? (Valige üks variant)

Lapsevanem...

- 1 ei tohiks kooliasjades üldse kaasa rääkida
- 2 peaks minema kooli, kui kutsutakse, ja tegema, mida palutakse
- 3 peaks oluliste otsuste langetamisel koolis kaasa rääkima
- 4 peaks haridusküsimustes kaasa rääkima nii koolis, omavalitsuses kui ka riigis

6. Millisena hindate oma otsustusõigust koolis? Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.

Täiesti ebapiisav 1 2 3 4 5 6 Täiesti piisav

7. Millist koostööd kooliga eelistate ja kui tihti erinevaid võimalusi koostööks Teie lapse koolis kasutatakse?

	Hinnang koostöö sobivusele					Kasutamise sagedus			
	See eriti	Ka see	See vist mitte	See üldse mitte	Ei oska öelda	Mitte kunagi	Kord aastas	Mõni kord aastas	Vähemalt kord veerandis
Suhtlemine e-kooli kaudu									
Individaalsed telefonivestlused või meilivahetus									
Lastevanemate üldkoosolekud									
Lastevanemate klassikoosolekud									
Lastevanemate koosolekud koos lastega									
Arenguvestlused õpetajaga									
Arenguvestlused õpetajaga vanema ja lapse osavõtul									
Õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised sündmused (kontserdid, peod, võistlused jne)									
Õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühised väljasõidud									
Avatud uste päevad (võimalus tunde külastada)									
Hoolekogu töös osalemine									
Muu (milline?)									

.....

.....

8. Millist koostöövormi kooliga ei olnud eelnevas tabelis nimetatud, kuid Te kasutate või sooviksite seda kasutada?

.....

.....

9. Kas koostöö Kolga-Jaani kooliga on Teie jaoks piisav? (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.)

Täiesti ebapiisav 1 2 3 4 5 6 Täiesti piisav

10. Millisel määral olete kursis koolielu reguleerivatest dokumentidest (PGS, põhimäärus, arengukava) tulenevate lapsevanemate õiguste, kohustuste ja võimalustega koostööks kooliga? (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber.)

Ei ole üldse kursis 1 2 3 4 5 6 Olen väga hästi kursis

11. Missugustel teemadel ja kui tihti Te koolis õpetajatega suhtlete ning kui oluliseks Te erinevaid teemasid peate?

Teema	Tähtsus Teie jaoks					Sagedus			
	Väga oluline	Üsna oluline	Pigem eba-oluline	Üldse mitte oluline	Ei oska öelda	Üldse mitte	Kord aastas	Mõnel korral aastas	Iga kuu
Lapse õpitulemused									

Kooli õppe- /arengukava									
Lapse klassi- ja kooliväline tegevus									
Lastevaheline sõprus/üksteisele abi osutamine									
Lastevahelised probleemid									
Laste tervis ja toitumine									
Laste turvalisus									
Laste käitumine ja moraal (nt ebasobiv kõnepruuk)									
Uued suunad pedagoogikas/ koolikorralduses									
Konkreetsed pahandused									
Õppevahendid									
Kooli majanduslik olukord									
Transpordiküsimuse d									
Kooli areng ja tulevik									
<p>Mis veel?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>									

12. Mis soodustab Teie koostööd Kolga-Jaani kooliga?

Soodustavad tegurid	See soodustab eriti	Ka see	See vist mitte	See ei soodusta	Ei oska öelda
Mul on kooliga suhtlemisest positiivne kogemus (mind võeti hästi vastu, minu ettepanekud ja arvamused kuulati ära vms)					
Olen saanud oma lapse kohta positiivset tagasisidet					
Saan varakult informatsiooni koolis toimuvate sündmuste kohta, mistõttu oskan oma aega vastavalt planeerida					
Oleme koostöös õpetajatega leidnud lahendusi minu lapse erinevatele probleemidele					
Mul on õpetajatega head isiklikud suhted					
Koostöö lapsevanematega on Kolga-Jaani koolis hästi korraldatud					
Ma tunnen, et mul on palju häid ideid koolielu paremaks korraldamiseks					
Arvan, et heast koostööst kooliga saab kasu minu laps					
Kolga-Jaani kooli õpetajad on julgustavad ja toetavad					

13. Mis Teid Kolga-Jaani kooliga suhtlemisel takistab?

Raskused ja takistused	See takistab eriti	Ka see	See vist mitte	See pole takistuseks	Ei oska öelda
Mul on kooliga suhtlemisest negatiivne kogemus (minu usaldust kuritarvitati, mind on halvasti vastu võetud vms)					
Mul on hirm, et koolis kuulen jälle oma lapse kohta midagi negatiivset					
Mul pole jaksu kooliga suhtlemiseks, sest töö ja kodus on palju muresid					
Mul ei ole aega kooliga suhelda					
Siiani pole minu koostööst kooliga kasu olnud					
Tunnen end oma lapse käitumise pärast süüdlasena					
Laps on juba nii iseseisev, et ma ei pea sekkuma kooliasjadesse					
Mul on õpetajaga/kooliga halvad isiklikud suhted					
Mu laps ei taha, et ma kooliga suhtleksin					
Koostöö lapsevanematega on Kolga--Jaani koolis halvasti korraldatud					
Ma ei ole küllalt pädev, et kooliasjades kaasa rääkida					

Mul puudub võimalus (nt transport) koolitöötajele sobival ajal kooli minna					
Õpetajate jutt on liiga keeruline ja teaduslik					
Olen Kolga-Jaani kooli eluga vähe kursis					
Mul pole niikuinii õigust midagi kooliasjades otsustada					
Kardan, et kui liiga agaralt oma arvamust avaldan, kannatab selle pärast minu laps					

14. Kes on tavaliselt koostöö algatajaks koolis?

1 Lapsevanem

2 Õpetaja

15. Missugused teemad võiksid koolis õpetajate ja klassijuhatajaga vesteldes kindlasti kõne alt välja jääda?

.....

.....

.....

16. Kas Teie laps käib oma kodule lähimas koolis?

1 Ei

2 Jah

17. Kui Teil oleks võimalik, siis kas paneksite oma lapse teise kooli?

1 Ei

2 Jah

3 Ei oska öelda

18. Kui paneksite lapse teise kooli, siis mis põhjusel ja missuguste ootustega?

.....

.....

.....

19. Teie olete aastat vana

20. Te olete (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 Naine

2 Mees

21. Te olete sellele lapsele (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 Isa

2 Ema

3 Kasuvanem

4 Vanavanem

5 Täiskasvanud pereliige (õde, vend vm)

6 Muu.....

22. Milline on Teie perekonnaseis? (Palun tehke oma vastusevariandile ring ümber)

1 Abielus

2 Vabaabielus

3 Vallaline

4 Lahutatud

5 Lesk

23. Teie leibkonnas on kokku last.

24. Kolga-Jaani Põhikoolis õpib käesoleval õppeaastal Teie perest laps/last.

TÄNAN TEID!

Lisa 3

Vastused küsimusele nr 15 „Missugused teemad võiksid koolis lastevanemate ja õpetajate vahel vesteldes kindlasti kõne alt välja jääda?“

Õpetajad (9): „Selliseid teemasid ei ole“, „Tegelik kodune olukord; samuti ei taha lapsevanemad tunnistada, kui nemad on midagi valesti teinud“, „Peresisesed probleemid“, „Selline kogemus mul Kolga-Jaani koolis puudub“, „Lapse tervise küsimused, kodune olukord (mis seotud kooliga ja õppimisega)“, „ See ei käi kõigi vanemate kohta, aga osadel vanematel on tõrge selle vastu, kui peab lahendama oma lapse käitumisprobleeme“, „Räägivad kõigil teemadel“, „Delikaatsed pereprobleemid. Laste arenguhälbed“, „Materiaalsed mured, rahaprobleemid, koduvägivald“;

Lastevanemad (10): „Ma arvan, et selliseid teemasid ei ole“, „Ei oska sellist teemat eraldi välja tuua. Kui millestki ei soovi rääkida, siis vestluse käigus saab ju mõista anda“, „Kui on probleem, siis tuleb sellest rääkida“, „Pole selliseid teemasid“, „Polegi sellist“, „Ei oska öelda“, „Teiste laste probleemid ja nende halvustamine“, „Tegevused väljaspool kooli“, „Kodused suhted“, „Peresisesed teemad, kui need ei ole mõjutanud lapse õppimistulemusi ega käitumist“.

SUMMARY

The opinions of the parents and teachers about cooperation in basic school between the school and home

This final paper – „The opinions of the parents and teachers about cooperation in basic school between the school and home“ – concentrates on the subject of how the parents and teachers of Kolga – Jaani Basic School assess the mutual cooperation in the support of children’s development during the current year of study.

The society today is rapidly changing, and the education system is changing too. Since the moment when a child becomes a pupil, the responsibility for their education and the best possible development is equally divided between their home and school. More and more attention is paid to significance of cooperation between the parent and the school in a process of child development and coping while getting their education. The constant reformation of education requires joint efforts from the school and the family to provide a young person with the best support in getting their education. Ideally, the parents and teachers could be the partners, who cooperate to achieve joint purpose, though it can be complicated by various reasons.

Based on the above-mentioned, the author formulated the research problem: what is the opinion of Kolga – Jaani Basic School teachers and parents about cooperation between the school and home?

The purpose of this research is to review the conformance and discordance of the opinions of Kolga – Jaani school teachers and parents, concerning their cooperation.

The research was conducted using a combination of the qualitative and quantitative methods. The method of data collection is a questionnaire, carried out in April 2016. The questionnaire was circulated between 11 teachers and 32 parents.

The research showed that, according to the responses from both groups, the parents trust the school and teachers higher than average; proceeding from this condition, one may assume that Kolga – Jaani school has a favourable environment for the efficient cooperation. In addition, the majority of respondents believe that the teachers sufficiently care for the children and the teachers also have enough time for communication with the parents. Therefore, it is evident that cooperation of the school and home was generally assessed higher than average by both respondent groups. According to the majority of the respondents, the parents also have higher than average right to participate in making decisions. The majority of the parents and teachers believe that cooperation of Kolga – Jaani school and the parents is well-organized, the cooperation is favoured by dozen different factors. As for any hindrances, most of the respondents specified that factors hindering their cooperation are virtually non-existing. However, the teachers expressed an absolutely contrary opinion, they suggested that most of the listed difficulties and hindrances may complicate the cooperation. Finally, the opinions of the teachers and parents, concerning the most appropriate form of cooperation and frequency of its use, coincide.

The research results can be applied when planning such activities which aim at improving cooperation of the school and home.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eha Fedorov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Lastevanemate ja õpetajate arvamused kooli ja kodu koostööst põhikoolis“,

mille juhendaja on Külli Salumäe,

- 1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **24.05.2016**